

OPINNÄYTETYÖ

SUSANNA METTOVAARA
JYRKI RUOKANEN
2011

KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN KULTTUURI- MATKAILUHANKKEEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

MATKAILUN KOULUTUSOHJELMA

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA
Matkailun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN KULTTUURIMATKAILU-
HANKKEEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI**

Susanna Mettovaara ja Jyrki Ruokanen

2011

Toimeksiantaja Ulla Lahdenmäki, Kemijärven kaupunki

Ohjaaja Minna Sipponen

Hyväksytty _____ 2011 _____

Työ on luettavissa osoitteessa theseus.fi

Tekijät	Susanna Mettovaara	Vuosi	2011
	Jyrki Ruokanen		
Toimeksiantaja	Ulla Lahdenmäki, Kemijärven kaupunki		
Työn nimi	Kemijärven kaupungin kulttuurimatkailuhankkeen vaikuttavuuden arviointi		
Sivu- ja liitemäärä	58 + 7		

Opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämishankkeen vaikuttavuutta. Tutkimusongelmina olivat: miten hanke on vaikuttanut alueellisesti ja missä vaikutuksen tulokset näkyvät, miten hanke on parantanut verkostoitumista toimijoiden välillä. Tutkimme myös, onko kulttuurimatkailutuotteita onnistuttu kehittämään sekä onko niiden laatu parantunut. Teoriapohja työllemme koostuu arvioinnista, vaikuttavuuden arvioinnista sekä verkostoitumisesta.

Työssä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin kyselyin ja teemahaastatteluin. Kysely lähetettiin hankkeessa mukana olleille toimijoille, yhteensä 28 kappaletta. Vastauksia saatiin 13, jolloin vastausprosentiksi muodostui 46. Teemahaastatteluista alueen tapahtumanjärjestäjille pidettiin viisi, joista yksi oli puhelinhaastattelu ja yksi parihaastattelu.

Työn tulokset osoittavat, että Kemijärven kaupungissa ja sen lähialueilla on ollut selkeä tarve hankkeelle. Hanke on vaikuttanut myönteisesti alueen toimijoihin lisäämällä verkostoitumista, lisäämällä tapahtumien tunnettavuutta ja synnyttämällä uusia kulttuurimatkailutuotteita. Kehitettävää olisi hankkeen myötä valmistuneen Tapahtuman ABC-kirjan tunnettavuuden lisäämisessä, sillä vain muutama vastaaja tiesi sen olemassaolosta. Jotta toimijoiden verkostoituminen säilyisi ja kehittyisi, tulisi keskinäistä yhteydenpitoa lisätä ja yhteistyötä suunnitella eri toimijoiden välillä.

Työn tuloksista oli nähtävillä se, että hanke vaikutti eniten alueen kansainvälisten A-luokan tapahtumien tunnettavuuden lisäämiseen. Näitä olivat Yuki-gassen sekä Kansainvälinen kuvanveistoviikko. Positiivinen vaikutus oli myös täysin uuden tapahtuman, Yöttömän Yön soututapahtuman tunnettavuuden kasvuun hankkeen myötä.

Authors	Susanna Mettovaara Jyrki Ruokanen	Year	2011
Commissioned by	Ulla Lahdenmäki, Town of Kemijärvi		
Subject of thesis	Evaluation of Effectiveness of a Project in Cultural Tourism in the Town of Kemijärvi		
Number of pages	58 + 7		

The purpose of this thesis was to evaluate the effectiveness of a development project in the field of cultural tourism and event production and production. The research problems of this study were: how the project has affected the Kemijärvi region, how visible the results were, how the project has improved networking between the organizers and also, has the quality of cultural tourism products been developed and improved. The theory of this study is based on evaluation, evaluation of effectiveness and networking.

The study is a qualitative research. The research material was collected by a questionnaire and theme interviews. The questionnaire was sent to the organizers, to 28 participants in total. 13 returned the questionnaire, which gave the answering percentage of 46. There were five theme interviews, of which one was a phone interview and one an interview with two interviewees.

The results of this study prove, that there has been a severe need for this kind of project in the town of Kemijärvi and its surrounding areas. The project has had a positive influence on the organizers of the area through increased networking. It has also increased the renown of the events and created new cultural tourism products. Also the renown of the Event ABC-book should be increased, for only a couple of respondents knew it even existed. Mutual communication and cooperation should be increased so that the networking between the organizers would be maintained and developed.

The results show that the project had the most significant effect on increasing the renown of international A-class events on the area. These events were Yukigassen and the International Woodsculpting Symposium. The project also had a positive effect on increasing the renown of a new event, the Midnight Sun Rowing Competition.

Key words evaluation, evaluation of effectiveness, network, project, cultural tourism, European Regional Development Fund

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

KUVIOLUETTELO.....	1
1 JOHDANTO	2
2 TUTKIMUKSEN TEORIA	4
2.1 ARVIOINTI	4
2.1.1 Arvioinnin määritelmä ja muodot.....	4
2.1.2 Arviointiprosessi	5
2.1.3 Ulkopuolinen arviointi ja itsearviointi	8
2.1.4 Arviointi EU-hankkeissa	9
2.2 VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	10
2.2.1 Vaikuttavuuden määritelmä.....	10
2.2.2 Mitä vaikuttavuuden arviointi on?	11
2.2.3 Projektin vaikuttavuuden arviointimalli	13
2.3 VERKOSTOITUMINEN	14
3 KULTTUURIMATKAILUN SEKÄ TAPAHTUMATUOTANNON JA -TUOTTEISTUKSEN KEHITTÄMISHANKE	17
3.1 HANKKEEN TAUSTA.....	17
3.2 HANKKEEN TAVOITTEET JA KESKEISET TOIMENPITEET	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
4.1 TUTKIMUKSELLINEN OPINNÄYTETYÖ.....	21
4.2 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT	22
5 HANKKEEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	25
5.1 KYSELYN TUTKIMUSTULOKSET	25
5.1.1 Taustatiedot.....	25
5.1.2 Hankkeessa toimiminen	26
5.1.3 Hankkeen vaikutukset	27
5.1.4 Hankkeen tulokset.....	35
5.1.5 Mielipiteitä hankkeen päätyttyä	36
5.2 HAASTATTELUIDEN TUTKIMUSTULOKSET	38
5.3 TULOSTEN YHTEENVETO.....	44
5.4 TUTKIMUKSEN VALIDIUS JA RELIAABELIUS.....	47
6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET	49
7 POHDINTA	51
LÄHTEET.....	55
LIITTEET.....	59

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1. OHJELMA- JA HANKETOIMINNAN SYKLIMALLI.	5
KUVIO 2. PROJEKTIN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTIMALLI.....	14
KUVIO 3. VASTAAJIEN EDUSTAMA TAHO.	25
KUVIO 4. HANKKEEN VÄLITTÖMÄT VAIKUTUKSET VASTAAJILLE.	28
KUVIO 5. HANKKEEN PITKÄKESTOISET VAIKUTUKSET VASTAAJILLE.....	28
KUVIO 6. TAPAHTUMIEN HYÖDYLLISYYS VASTAAJIEN TOIMINNALLE.	32
KUVIO 7. TAPAHTUMIEN HYÖDYLLISYYS VASTAAJIEN TOIMINNALLE KESKIVÄRTOJÄRJESTYKSESSÄ...	33
KUVIO 8. TUNNETTAVUUTTAAN LISÄNEET TAPAHTUMAT.	34

1 JOHDANTO

Kulttuurimatkailun suosion kasvaessa myös kulttuurimatkailutuotteiden tulee kehittyä kiristyvän kilpailun vuoksi. Kilpailu on kovaa erityisesti pienillä ja muuttotappioisilla paikkakunnilla, joissa voi olla eri kylissä erilaisia tapahtumia jopa samankin viikonlopun aikana. Tästä syystä vetovoimatekijöitä tulee lisätä ja tapahtumien laatua kehittää, jotta saadaan houkuteltua ihmisiä tapahtumiin. Tällaisissa tilanteissa voi olla paikallaan toteuttaa kehityshanke, jonka toimenpiteet auttavat tapahtumia hyödyntämään uusia ideoita ja näkökulmia. Näin tehtiin Kemijärvellä, jossa toteutettiin kulttuurimatkailun kehittämishanke.

Työmme tarkoitus on arvioida Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämishankkeen vaikuttavuutta ulkopuolisen arvioijan näkökulmasta. Tarve tutkimuksen tekemiselle lähti hankkeen projektikoordinaattorilta, toimeksiantajaltamme Ulla Lahdenmäeltä. Hän halusi teetättää hankkeesta ulkopuolisen arvioinnin puolueettoman näkökulman takaamiseksi. Aiheen valitsimme sen mielenkiintoisuuden ja haastavuuden vuoksi.

Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämishanke oli pääosin Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoittama. Hanke toteutettiin ajalla 1.5.2008–31.12.2010. Hankkeen tarkoituksena oli muun muassa vahvistaa alueen matkailua sekä kehittää paikallisten yhteistyökumppaneiden verkostoitumista ja yhteistyötä.

Työssämme pyrimme selvittämään, miten hanke on vaikuttanut alueellisesti ja missä vaikutuksen tulokset näkyvät. Selvitämme, miten hanke on parantanut verkostoitumista toimijoiden välillä sekä onko kulttuurimatkailutuotteita onnistuttu kehittämään ja onko niiden laatu parantunut. Tutkimusongelmat on luotu hankkeen tavoitteiden pohjalta ja ne rajataan koskemaan hankkeen toimijoita. Tutkimuksemme on ajankohtainen, koska hanke on juuri päättynyt ja haluamme selvittää, millaiseksi hankkeessa mukana olleet henkilöt kokivat hankkeen vaikuttavuuden.

Työn alussa syvennymme aiheen teoriataustaan, johon liittyvät arviointi, vaikuttavuuden arviointi sekä verkostoituminen. Tämän jälkeen käsittelemme hankkeen taustaa, sen tavoitteita ja keskeisiä toimenpiteitä. Tutkimuksemme on laadullinen ja tutkimusmenetelminä käytämme Webropol-kyselyä ja telemahaastatteluita, joiden tuloksista aineistomme koostuu.

2 TUTKIMUKSEN TEORIA

2.1 Arviointi

2.1.1 Arvioinnin määritelmä ja muodot

Arvioinnilla tarkoitetaan jonkun asian arvon ja hyödyllisyyden määrittelyä, eli arvottamista (Robson 2001, 18; Virtanen 2007, 14; Vakkuri–Meklin 2001, 29). Arvioinnit ja niiden tekeminen ovat yleistyneet kahden viime vuosikymmenen aikana rajusti. Tätä on vauhdittanut erityisesti Euroopan unioniin liittyminen ja sen mukana tulleet rakennerahastojen hankkeet ja projektit. (Virtanen 2007, 27.)

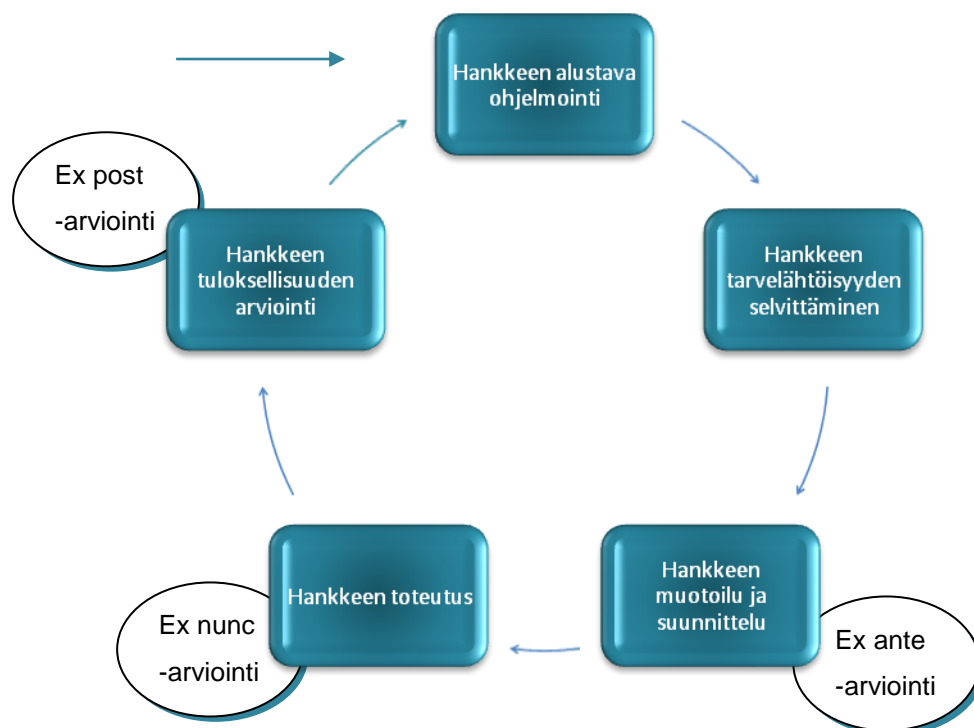
Arviointi voi olla ennen aikaista (ex ante), samanaikaista (interim) ja jatkuvaa (ex nunc) tai jälkeinpäin (ex post) suoritettua. Yleisin ja varsinainen arviointimuoto on ex post -arviointi, sillä projektin tai hankkeen saavutettua loppunsa on helpointa arvioida tehdyt toimenpiteet kokonaisuudessaan. (Vakkuri–Meklin 2001, 29–30; Rakennerahastot 2008a, 3; Finnbarents 2009, 5; Virtanen 2007, 23.) Jälkikäteisarviointi on suosituinta myös siksi, että se on selkein ja havainnollisin arviointimuoto (Honkonen 2002, 4). Erityisesti hankkeissa etukäteisarviointi auttaa Virtasen mielestä selvittämään, kuinka toteuttamiskelpoinen hanke mahdollisesti on. Tällaisissa tilanteissa etukäteisarviointi voi olla joko itsearviointia tai ulkopuolista arviointia. (Virtanen 2007, 21–22.) Kantolan (2011b) mukaan arviointi ja erityisesti etukäteisarviointi on tärkeää, sillä se auttaa hankkeita arvioimaan nykytilanteen ja näkemään, missä on parannettavaa.

Etukäteisarviointi on hankkeen rahoittajalle työkalu, jolla rahoittaja tekee hankevalmisteluja. Etukäteisarvioinnin avulla saapuneet hankehakemukset laitetaan järjestykseen toteuttamiskelpoisuutensa osalta ja siitä hanke etenee tai ei etene rahoitettavaksi. Lapin liitolla on käytettävissään arviointilomakesapluuna, jolla arvioidaan kaikki tulevat hankehakemukset. Tämä valmis arviointimalli tuo tasavertaisuutta kaikille hakijoille ja toteuttamiskelpoisimmat hankkeet menevät rahoitukseen. (Kantola 2011a.)

Hankkeissa arviointia tulee kuitenkin harjoittaa koko hankkeen toteutuksen ajan heti alusta alkaen, sillä eri vaiheissa toteutetut arvioinnit täydentävät

toisiaan (Finnbarents 2009, 5). Hankkeen aikana tehty arviointi auttaa hankkeen parantamisessa ja ohjaamisessa oikeaan suuntaan. Hankkeissa ei riitä pelkkä jälkikäteisarviointi, sillä siitä saadut tulokset eivät hyödynnä enää hanketta vaan ne menevät ”mitä olisi voinut tehdä toisin” -osioon, eikä tehtyyn hankkeeseen pysty enää vaikuttamaan. (Seppänen-Järvelä 2004, 21; Honkonen 2002, 4.) Jatkuvaa arviointia tehdään hankkeiden toteutuksen aikana, jotta saadaan selvyys siitä, miten hanke etenee (Virtanen 2007, 21–22; Kantola 2011b).

Kaikkiin EU:n rahoittamiin hankkeisiin liittyy ohjelma- ja hanketoiminnan syklimalli (project cycle management, PCM), johon kuuluu olennaisena osana arviointi ja niiden ajankohdat (Virtanen 2007, 21). PCM-malli tai konsepti on väline, jolla hallitaan hanketta ja ymmärretään sen kokonaisuus pienempinä osina (Seppänen-Järvelä 2004, 16–17). Tätä mallia kuvataan kuviossa 1. Kuviosta tulee hyvin esille se, missä vaiheissa eri arviointeja tehdään.

Kuvio 1. Ohjelma- ja hanketoiminnan syklimalli. (ks. Virtanen 2007, 21)

2.1.2 Arviointiprosessi

Jotta arviointi onnistuisi kunnolla, on Robsonin (2001, 25) mielestä punnittava tutkimusasetelma perusteellisesti sekä kerättävä, analysoitava ja tulkittava

kerätty aineisto huolella. Arviointia ei kuitenkaan saa sekoittaa arvosteluun, vaan se on tutkimustapa, jossa tutkitaan arvioitavan kohteen vahvuuksia ja heikkouksia tekemällä havaintoja, johtopäätöksiä ja kehittämissuosituksia (Virtanen 2007, 25). Arviointi on prosessi, joka ei pääty tulosten saamiseen. Arvioinnista saatavaa arviointitietoa tulee osata hyödyntää hankkeen myöhemmissä vaiheissa ja mahdollisissa muissa jatkohankkeissa. (Finnbarents 2009, 3.)

Arvioinnista käytetään myös nimitystä evaluaatio. On hyvä tuntee evaluaation pelisäännöt, jotta arviointitutkimuksen tekeminen olisi ylipäätään mahdollista. Näihin pelisääntöihin kannattaa tutustua aihetta käsittelevien kirjojen avulla, mutta kaikista paras tapa oppia tekemään arviointitutkimusta on konkreettinen tutkimuksen tekeminen. (Mäntysaari 1999, 8.) Arviointia tehtäessä tulee Karhatsun ja Rossin (2002, 44) mielestä pitää huoli ajanhallinnasta. Arviointiprosessi tulee suunnitella etukäteen hyvin, jotta vältetään siltä, että sen tekeminen ei vie liikaa aikaa. Hyvä suunnittelu takaa senkin, ettei sen tekeminen ole liian hankalaa.

Arvioinnissa käytetään Virtasen mukaan kolmea perusröölää: arvioinnin tekijää, sen tilaajaa ja sen kohdetta. Arvioinnin tekijä on henkilö tai yhteisö eli toimija, joka toteuttaa arvioinnin ja tuottaa sen tulokset ymmärrettävään muotoon. Arvioinnin tekijän tulee muistaa, että hän on vastuussa johtopäätöksien ja suositusten tekemisestä arviointiaineiston koottuaan. Tilaaaja, eli yhdistys, yritys tai yksityinen henkilö vastaa arvioinnin toimeksiannosta, resursseista ja aikataulun määrittämisestä, koska tilaajalle arvioinnin tulokset tuoreeltaan ovat käyttökelpoisimpia. Arvioinnin tilaaja ja tekijä tekevät arvioinnista kirjallisen sopimuksen, jossa määritellään arviointitehtävä. Kohde on arvioitava yhteisö, yritys tai toimenpide, jonka arviointiin tilaaja haluaa hyödyntää arvioinnin tekijän ammattitaitoa. (Virtanen 2007, 25–26, 238.)

Arvioinnin tekijän ja tilaajan on hyvä keskustella ennen arvioinnin aloittamista saadakseen selville sen, mitä tietoa tilaaja haluaa arvioinnin kautta saada selville ja mikä sen painoarvo on sekä mitä tietoa tekijä kykenee hankkimaan. Liian laajaa arviointisuunnitelmaa on kuitenkin vältettävä; tulee varmistaa, että käytettävät resurssit ovat riittävät sen toteuttamiseksi. Nykyisin useimmi-

ten halutaan selvittää, onko toiminta tai palvelu vastannut tarpeita. Arvioinnin tekijän tulee selvittää, mikä on tilaajalle selvin tapa tulkita tuloksia: tuleeko tälle tarjota numeroita ja tilastoja vai ovatko suorat lainaukset ja yksityiskohmainen asiatieto luonnollisempia tapoja omaksua tietoa. Arvioijalla voi olla tutkimuskohdetta kohtaan ennakkoluuloja ja asiakkaalla puolestaan toiveita. Nämä eivät kuitenkaan saisi vaikuttaa lähestymistapaan, vaan tärkeintä on tuottaa sitoutumaton vastaus arviointikysymykseen. (Robson 2001, 28–29.)

Virtanen (2007, 22–24) esittelee kirjassaan Brownin ja Wildavskyn kehittämät viisi arviointiin liittyvää peruskysymystä, joihin arvioinnin tekijän tulee etsiä vastaukset. Ensimmäisenä tulee selvittää, milloin arviointi tehdään; tehdäänkö se ennen hanketta, sen aikana vai sen jälkeen. Toisena selvitetään, missä arviointi tehdään ja miten se kohdistetaan. Arviointiasetelmaan ja arviointitehtävään perehtymällä selvitetään kerättävän aineiston laatu ja keiden mielipiteet otetaan huomioon. Kolmas kysymys on, kenelle arviointi tehdään. Arvioijan tulee tietää, ketkä hyödyntävät arvioinnin tuloksia. Tulokset voivat nimittäin osoittautua tarpeellisiksi muillekin osapuolille kuin tilaajalle. Finnbarentsin (2009, 2) mukaan näitä osapuolia voivat tilaajan lisäksi olla kohderyhmä, rahoittajat, päättäjät ja muut toimijat. Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa näitä osapuolia ovat muun muassa hankkeen toteuttajat, yritykset ja yhdistykset, EAKR sekä Lapin liitto.

Neljäntenä pohditaan, mitä ollaan arvioimassa. Tähän kysymykseen vastaamalla tarkennetaan käytettävät käsitteet, jotka pohjautuvat siihen, millaisia tuloksia odotetaan, missä vaiheessa hanketta arviointi tehdään ja mikä on arvioinnin motiivi. Arvioinnin tarkan kohteen voi käsittää useilla eri tavoilla, riippuen arviointikysymyksen päättämisen ajankohdasta. Esimerkiksi hankkeen alussa on mahdotonta arvioida hankkeen vaikutuksia, sillä hanketta ei ole vielä saatettu loppuun asti. Viidennessä kysymyksessä tulee miettiä, mitä erilaisia motiiveja arviointiin liittyy. Näihin motiiveihin vaikuttavat tavallisimmin arviointiin ja sen kohteeseen osoitetut näkökulmat, joista Robsonkin puhuu. (Virtanen 2007, 22–24.)

Opinnäytetyössä arviointi tehdään juuri hankkeen päätyttyä niille toimijoille, jotka ovat olleet hankkeessa läheisessä yhteistyössä. Arviointia ei tehdä lop-

puasiakkaille näiden laajan joukon ja eri paikkakuntalaisten saavuttamattomuuden takia. Opinnäytetyössä arvioidaan hankkeen vaikuttavuutta, koska hanke on juuri päättynyt. Arvioinnin motiiveja ovat 2,5-vuotisen hankkeen päättyessä hankittavat vastaukset siihen, kuinka hanke on yhteistyökumppaneiden mielestä ollut hyödyllinen ja mikä sen vaikuttavuus on.

2.1.3 Ulkopuolinen arviointi ja itsearviointi

Arviointi voidaan tuottaa joko ulkopuolisena arviointina tai itsearviointina (Virtanen 2007, 25; Karhatsu–Rossi 2002, 43; Finnbarents 2009, 7–8). Ulkopuolisen arvioinnin tekee yleensä sitoutumaton osapuoli, jolla ei ole kytköksiä arviointikohteeseen tai arvioinnin toimeksiantajaan. Tällä tavoin voidaan tuottaa puolueetonta ja kaikenkattavaa tietoa. (Finnbarents 2009, 8.) Keränen ja Kantola ovat tässä asiassa samoilla linjoilla. Heidän mielestään on hyvä, että erityisesti jälkiarvioinnin julkisissa hankkeissa tekee ulkopuolinen taho, sillä silloin ulkopuolinen arvioija näkee laajemman kuvan hankkeesta ja hahmottaa kokonaisuuden, jolloin arviointi on helpompaa. (Keränen 1999, 4, 14; Kantola 2011a.) Arvioijalla voi olla tietyn alan asiantuntemus, joka on hyödyksi arviointia tehdessä. Ulkoisen arvioijan ansiosta arviointiin voidaan saada uusia näkökulmia. (Kantola 2011a.) Karhatsun ja Rossin (2002, 43) mielestä ulkopuolinen arviointi tarkastelee tavoitteiden toteutumista ja yleisluontoista onnistumista sekä sitä, mitä hyötyä esimerkiksi hankkeesta on ollut kohderyhmälle sekä koko yhteiskunnalle. Arvioijan ulkopuolisuus voi kuitenkin olla ulkoisen arvioinnin haittana, sillä hän ei välttämättä tunne alaa eikä alan termistöä, johon hanke on tehty (Kantola 2011a).

Sisäinen arviointi eli itsearviointi kohdistuu esimerkiksi projektissa tai hankkeessa mukana olleiden omaan toimintaan. Itsearviointilla kehitetään ja havainnollistetaan projektia tai hanketta (Karhatsu–Rossi 2002, 43–44; Virtanen 2007, 25; Seppänen-Järvelä 2004, 24). Itsearviointin avulla nähdään, missä ollaan menossa hankkeen toteutuksessa ja sen avulla ennakoitaan mahdolliset riskit. Itsearviointia yleensä tekevät hankkeen toteuttajat, mukanaolijat sekä ohjausryhmä. Hankkeen ohjausryhmä on itsearviointitulosten ensisijainen käyttäjä. (Karhatsu–Rossi 2002, 43–44.) Eritoten hankkeissa niiden rahoittajat kehottavat hankkeen ohjausryhmää tekemään itsearviointia, jotta

ohjausryhmä tietäisi, ollaanko hankkeessa menossa oikeaan suuntaan vai ei. Ohjausryhmässä on hyvä olla mukana ulkopuolisia asiantuntijoita, jotta saada uusia näkökulmia arviointiin ja hankkeen etenemiseen. (Kantola 2011b.) Itsearviointi painottuu pääsääntöisesti hankkeen alkuun ja sen välille, mutta sen on hyvä olla jatkuvaa koko hankkeen ajan ja se tulee sisällyttää hankkeen jokaiseen osa-alueeseen, sillä silloin se tuottaa jatkuvaa tietoa (Keränen 1999, 14). Hankkeen arvioinnissa on hyvä hyödyntää sekä ulkoista että sisäistä arviointia, sillä ne tukevat toisiaan ja näin arvioinnista saadaan kattavaa (Finnbarents 2009, 11–12).

Tässä opinnäytetyössä tehdään ulkopuolista arviointia ja sen tekijöinä toimivat opinnäytetyön kirjoittajat. Arvioinnin tilaajana toimii Kemijärven kaupunki, tilaajan edustajana toimii Ulla Lahdenmäki. Arvioinnin kohteena tutkitaan Kemijärven kaupungin tuottamaa kulttuurimatkailuhanketta ja sen alueellista vaikuttavuutta. Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa on tehty arviointia koko hankkeen ajan muun muassa itsearviointina. Ennen aikaista arviointia on tehty haastatteluin ja kyselyin alkutilanteen kartoittamiseksi. Vuosien 2009 ja 2010 alussa on tehty kaksi väliarviointia itsearviointina, joilla on selvitetty hankkeen sen hetkinen tila. Tämän lisäksi ohjausryhmä on kokouksissaan arvioinut hanketta ja sen toimintaa. (Lahdenmäki 2010.)

2.1.4 Arviointi EU-hankkeissa

EU:n rakennerahastojen hankkeissa arviointien merkitys on korostunut, sillä nykyisin jäsenmailla on enemmän vastuuta ohjelmien laatimisesta, toimeenpanosta ja toteutuksesta. Kansallisella tasolla arviointien tekeminen on tärkeää, sillä niiden avulla saadaan selvitys siitä, miten eri toimenpiteet ovat toimineet ja vaikuttaneet. Erityisesti näistä tiedoista ovat kiinnostuneita eri viranomaiset ja sidosryhmät, koska määrärahat vähenevät koko ajan ja tehokkuusvaatimukset nousevat. On tärkeää, että arviointien myötä selvitetään tavoitteiden toteutuminen. (Rakennerahastot 2008a, 3–4.) Patton on tästä asiasta hieman eri mieltä, sillä hänen mielestään projektien tai hankkeiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon muitakin seikkoja kuin vain tavoitteiden saavuttaminen. Näitä ovat muun muassa koko projektin toteutus ja etenemi-

nen, odottamattomat seuraukset sekä pitkän ajan vaikutukset. (Patton 1997, 23.)

Mäntysaaren (1999, 7) mukaan arviointi liittyy olennaisena osana sellaisiin toimintoihin tai hankkeisiin, joita EU tukee. Martikainen (2007, 10) on asiassa samoilla linjoilla, sillä hänen mielestään EU:n tukemissa hankkeissa tai toiminnoissa arviointia tehdään, jotta saadaan selville, onko tukirahoille saatu vastinetta. Seppänen-Järvelän (2004, 11) mielestä arviointi kuuluu kiinteästi hankkeisiin, sillä arviointi on yksi keino saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Karhatsu ja Rossi (2002, 44) pitävät arviointia todella tärkeänä EU:n rahoittamissa hankkeissa. Heidän mielestään arvioinnissa kerätty tieto edesauttaa uusien toimien ja hankkeiden suunnittelua. Virtanen (2007, 69) puolestaan esittelee kokonaisuudessaan EU:n komission arviointifilosofian: hänen mukaansa siinä analysoidaan tarkoituksenmukaisuus, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Näin on myös Kemijärven matkailuhankkeessa, jossa arviointia käytetään hankkeen hyödyllisyyden ja vaikuttavuuden mittaamiseen.

2.2 Vaikuttavuuden arviointi

2.2.1 Vaikuttavuuden määritelmä

Vaikuttavuudelle ei ole luotu yhtä hyväksyttyä määritelmää. Tervolan mukaan vaikuttavuus-sanaa käytetään monilla eri aloilla ja monissa eri asiayhteyksissä mukautuvasti. Näin ollen vaikuttavuus ja sen mittaaminen voi olla erilaista eri asiayhteyksissä. (Tervola 2005a, 10.)

Yhden määritelmän mukaan vaikuttavuudella tarkoitetaan tavoitteiden saavuttamista tai tarpeiden tyydyttämistä. Vaikuttavuudessa kaikki toiminta tuottaa välittömiä tai välillisiä sekä lyhyt- tai pitkäkestoisia vaikutuksia. (Linna 2001, 78, 81–82.) Toisen määritelmän mukaan vaikuttavuus on termi, joka kuvaa kolmea eri asiaa: tulosta, vaikutusta sekä vaikuttamisen prosessia (Dahler-Larsen 2005, 7). Tervola (2005a, 10–11) puolestaan määrittää vaikuttavuuden tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi sekä joissain määrin tiettyjen tarpeiden tyydyttämiseksi. Lisäksi siihen kuuluvat ei-halutut vaikutukset sekä positiiviset, ei-odotetut sivuvaikutukset. Peltosen (2005, 66) mie-

lestä vaikuttavuuteen liittyy tavoiteltu ja haluttu muutos. Vaikuttavuus on siis positiivinen muutos tarkasteltavassa toiminnassa.

Englanninkielisessä termistössä termit *effectiveness* ja *efficiency* rinnastetaan molemmat vaikuttavuuteen. Suomeksi käännettynä *effectiveness* tarkoittaa useimmin vaikuttavuutta kun taas *efficiency* on määritelty tehokkuudeksi. (Linna 2001, 81–82; Virtanen 2007, 89; Honkonen 2002, 8.) Virtanen suomentaa *effectiveness*-sanon kokonaisvaikuttavuudeksi. Hänen mukaansa kokonaisvaikuttavuutta tutkiessa arvioidaan toiminnan tavoitteiden ja vaikutusten saavuttamista. Tähän liittyy läheisesti eri vaikutusten havaitseminen, niiden paikantaminen, rajoittaminen ja mittaaminen, arvioinnin suhteuttaminen vaikutuksiin ja tulosten vertaaminen tavoitteisiin. (Virtanen 2007, 89–90.) Vaikuttavuuteen liittyy läheisesti aiemmin mainittu tehokkuus ja sen lisäksi tuloksellisuus, tuottavuus, kannattavuus, laatu ja taloudellisuus (Tervola 2005a, 10).

2.2.2 Mitä vaikuttavuuden arviointi on?

Vaikuttavuuden arvioinnissa halutaan keskeisesti selvittää tulosten vaikuttavuus lähtökohtiin. Dahler-Larsenin mukaan tämä tarkoittaisi siis seuraavia kysymyksiä: ”Mikä vaikuttaa mihinkin, miten, milloin ja millä edellytyksillä?” Peruslähtökohtana on oletamus, että projektilla tai hankkeella saavutetaan tuloksia ja vaikuttavuuden arvioinnissa testataan, pitävätkö oletukset paikkansa. Vaikuttavuuden arvioinnissa on muistettava yhdistää prosessit ja tulokset eikä keskittyä tarkastelemaan vain yhtä osa-aluetta. (Dahler-Larsen 2005, 7–8.) Robson (2001, 78) on tässä asiassa samoilla linjoilla. Hänen mielestään on hyvä selvittää, mitä vaikutuksia ja seurauksia hankkeessa mukana olleet ovat hankkeella saavuttaneet. Vaikuttavuuden arvioinnissa on hyvä käyttää ennen ja jälkeen -asetelmaa, jolla nähdään, miten hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet ennen hanketta olleeseen tilanteeseen verrattuna (Seppänen-Järvelä 2004, 38). Jos asetetut tavoitteet on saavutettu, on hanke usein ollut onnistunut (Honkonen 2002, 4).

Arvioijan, joka tutkii vaikuttavuutta, tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti esimerkiksi arvioitavan hankkeen tavoitteisiin. Tämä sen takia, että tavoitteet

usein saattavat aina olla joko ali- tai ylimitoitettuja tai muuten vain epärealistisia. (Tervola 2005a, 16.) Arvioijan tulee miettiä itselleen näkökulma, jonka pohjalta hän alkaa vaikuttavuutta tutkia. Näkökulman tulee olla tavoitteisiin nähden realistinen, jotta saadaan hyvä tutkimustulos. (Honkonen 2002, 9.)

Pääkön ja Makkosen mukaan vaikuttavuuden arviointi on arviointien muodoista tärkein, mutta samalla haasteellisin. Tämä sen takia, että vaikuttavuuteen kiinnitetään hankkeissa ja projekteissa erityishuomiota ja vaikuttavuuden tulokset näkyvät vasta kuukausien tai vuosien kuluttua. (Pääkkö-Makkonen 2003, 1.) Vaikuttavuutta voi syntyä myös heti hankkeen päätyttyä. Honkonen mukaan heti huomattavat vaikutukset eivät välttämättä ole samanlaisia pitkän aikavälin vaikutuksia, vaan ne saattavat muuttua täysin erilaisiksi ajan kuluessa. (Honkonen 2002, 9.) Tervolan (2005a, 11) mukaan vaikuttavuus on peruslähtökohta arvioinnin tekemisessä. Vaikuttavuuden arviointi on Keräsen mielestä erittäin analysoivaa ja kokoavaa arviointia, jossa mitataan aikaansaadut muutokset. Hänen mukaan vaikuttavuuden arviointiin liittyy kustannus-hyöty-suhteen selvittäminen, erilaisten toimintatapojen löytäminen sekä puutteiden ja hyvien käytäntöjen havainnointi. (Keränen 1999, 12.)

Vaikuttavuuden arviointia tehdään myös EAKR:n alaisten seurantakomiteoiden taholta. Ne arvioivat esimerkiksi Pohjois-Suomen EAKR-toimenpideohjelmien toteutumista ja sitä, mitä on saatu aikaiseksi. Yksi vaikuttavuuden mittari yleishyödyllisissä hankkeissa on, syntyykö niiden avulla uusia työpaikkoja. (Kantola 2011a.) Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa tällaista vaikuttavuutta on syntynyt, sillä hankkeen projektikoordinaattori Ulla Lahdenmäki on palkattu loppuvuodeksi määräaikaan työsuhteeseen Kemijärven kaupungille.

Seppänen-Järvelä (2004, 38) ja Robson (2001, 83) ovat sitä mieltä, että vaikuttavuuden arviointia tehdään pääsääntöisesti määrällisin menetelmin. Tässä opinnäytetyössä käytetään kuitenkin laadullista lähestymistapaa vaikuttavuuden arviointiin, sillä hankkeen vaikuttavuutta mitataan muuten kuin lukuna. Haastatteluin ja kyselyin saadaan hyvin tietoa siitä, millaisia tuloksia ja vaikutuksia hankkeella on sen osallistujien mielestä ollut (Seppänen-Järvelä 2004, 39).

Robson puhuu kirjassaan vaikutusten arvioinnista, joka on summatiivisen arvioinnin päämuoto. Summatiivisessa arvioinnissa arviointi tapahtuu hankkeen tai projektin päätyttyä ja siinä halutaan selvittää saavutetut tulokset, joihin liittyy olennaisena osana vaikuttavuus. Vaikutusten arviointi onkin yleisin arviointimuoto, sillä oletetaan, että hanke vaikuttaa jotenkin ja vaikuttavuuden arviointi todentaa oletuksen joko oikeaksi tai vääräksi. (Robson 2001, 81–83.)

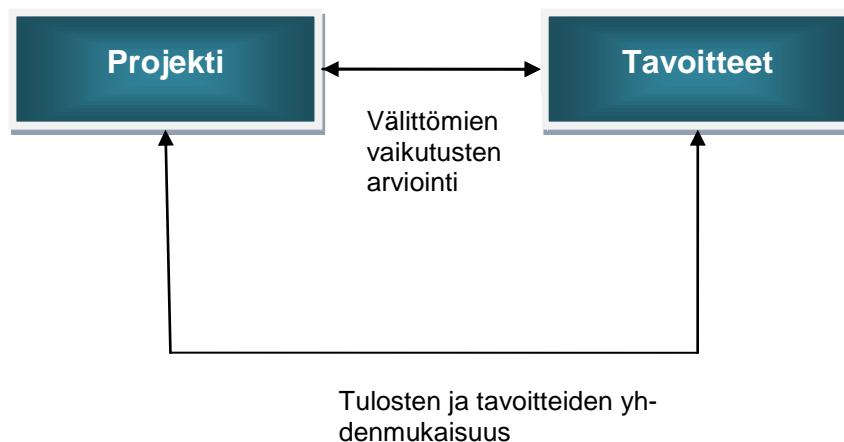
Linna esittelee väitöskirjassaan kaksi vaikuttavuuden arviointiin liittyvää vertailuprosessia, joista itse arviointi koostuu. Ensimmäisessä prosessissa saavutettuja tuloksia verrataan tavoitteisiin, toisessa tuloksia verrataan ympäristön ja sen toimijoiden vaatimuksiin. Arviointiin osallistuvien määrän kasvaessa, kasvaa myös arvioinnin laajuus. Epäsuoria ja vähempiarvoisia vaikutuksia voi ilmetä arviointia tehdessä, ja ne voivat vaikuttaa sekä myönteisesti että kielteisesti lopputuloksen kannalta. (Linna 2001, 82, 84.)

2.2.3 Projektin vaikuttavuuden arviointimalli

Tervola esittelee tekstissään neljä erilaista vaikuttavuusmallia, joita käytetään esimerkiksi kehittämishankkeiden ja projektien arvioinnissa. Nämä neljä mallia ovat neljän laatikon malli, projektin vaikuttavuuden arviointimalli, kehittämisohjelman evaluaatiomalli sekä IKKU-malli. (Tervola 2005a, 16.) Tarkastelomme tässä opinnäytetyössä ainoastaan projektin vaikuttavuuden arviointimallia, sillä se liittyy olennaisesti tähän työhön ja siinä käytettäviin menetelmiin.

Projektin vaikuttavuuden arviointimallissa tärkeintä on selvittää, onko halutut tavoitteet saavutettu. Tällaisessa mallissa arviointi tapahtuu jälkikäteen ja siinä halutaan selvittää välittömät vaikutukset ja arvioida niitä. Tällaisessa mallissa todetaan sekin, että tavoitteet ja tulokset ovat yhdenmukaisia keskenään. Tämä malli on selkeä ja sen avulla pystytään keräämään todellista tietoa. Haittapuolia tässä mallissa ovat ne seikat, että tätä mallia käytetään heti hankkeen päätyttyä ja näin ollen pystytään keräämään vain välittömät vaikutukset eikä saada tietoon pitkän aikavälin vaikutuksia. (Tervola 2005a,

17.) Kuviosta 2 käy ilmi projektin vaikuttavuuden arviointimallin tehtävät ja suhteet.

Kuvio 2. Projektin vaikuttavuuden arviointimalli. (ks. Tervola 2005a, 17)

Tervola mainitsee tekstissään kulttuurihankkeen vaikuttavuuden pitkällä aikavälillä. Hänen mielestään tällaisen kehittämishankkeen vaikuttavuus on nähtävillä heti, mutta myös myöhempanä ajankohtana. Tästä esimerkkinä kulttuurihankkeessa kehitetty konkreettinen tuotos, esimerkiksi dokumentti, joka toimii todisteena siitä, että kehitystä on saatu aikaan. (Tervola 2005a, 19.) Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa on hankkeen suunnitteluvaiheessa päätetty kehittää alueelle tapahtumanjärjestäjän ABC-kirja. Tämä käsikirja on konkreettinen tuotos siitä, että vaikuttavuutta on tapahtunut ja sen avulla sitä tapahtuisi pitkällä aikavälilläkin.

2.3 Verkostoituminen

Verkostoilla tarkoitetaan eri toimialoilla toimivien yritysten ja muiden organisaatioiden muodostamaa toimijajoukkoa tai verkostoympäristöä, jossa yrityksillä ja organisaatioilla on riippuvuussuhteet ja luottamus toisiaan kohtaan. Verkosto-sana on johdettu sanasta verkko, jolla tarkoitetaan liiketoimintaverkkoa, jossa tehdään tiiviimpää toimintaa ja yhteistyötä yritys- tai organisaatiojoukon kesken. (Tervola 2005b, 88; Möller–Rajala–Svahn 2004, 10.) Verkostojen toiminta on usein löyhempää kuin verkkojen, sillä niissä toimivat yritykset tai organisaatiot ovat tasaisesti riippuvaisia toisistaan kun taas verkossa voi vallita arvojärjestys. Verkostoissa toimivilla yrityksillä tai organisaatioilla on usein tietty yhteinen tavoite, jonka pohjalta verkosto on luotu. (Ter-

vola 2005b, 88.) Esimerkkinä tästä on Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa mukana olleet yritykset ja yhteisöt, joita yhdistää kulttuurimatkailu.

Verkostoitumisen avulla yritysten ja organisaatioiden on helpompi esimerkiksi parantaa tulosta tai lisätä kilpailukykyä. Sen avulla voidaan kehittää uusia tuotteita liiketoimintaan. Nykypäivänä verkostoituminen on perusvaatimus yritykselle, sillä kilpailu kiristyy ja verkostoituminen auttaa uudistumaan. (Valkokari ym. 2009, 9–11.) Verkostojen toiminnassa on kuitenkin omat riskit ja uhat. Näitä on varsinkin uusissa verkostoissa, sillä eri toimijat helposti pyrkivät omien tavoitteidensa toteutumiseen ja unohtavat koko verkoston yhteisten tavoitteiden toteutumisen. (Tervola 2005b, 96.)

Tervola (2005b, 91) esittelee tekstissään Nummisen ja Stenvallin mallin toimivan verkoston synnystä. Tässä mallissa on kolme vaihetta: yhteys, vuorovaikutus ja sidos. Ensimmäisessä vaiheessa yhteydet syntyvät esimerkiksi yksittäisten toimijoiden yhteistyön muodossa. Tällöin yhteistoimintaa tehdään harvoin, mutta se yleistyy ajansaatossa. Yhteistoiminta aloitetaan eri motiivien takia. Näitä voivat muun muassa olla toisen tietämys, resurssit, koneet tai tarvikkeet. Toimijalla voi olla halu saavuttaa omat tarpeensa ja sen vuoksi hän liittyy verkostoon. (Komppula 2000, 70, 254.) Yhteistoiminnan kehitys johtaa toiseen vaiheeseen eli vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus syntyy, kun yhteistoimintaa tehdään järjestelmällisesti eri toimijoiden kanssa ja eri osaluilla. Kolmannessa vaiheessa sidokset ovat muodostuneet vakiintuneen yhteistyön takia. Tällöin kontakteista on tullut tuttuja ja ne ovat jokapäiväisessä käytössä. (Tervola 2005b, 91.) Kaikille uusille verkostoille on tyypillistä se, että ne muokataan tilanteen ja tarpeen pohjalta. Verkostoille on ominaista, että ne muuttuvat sitä mukaa kun niitä ympäröivä ympäristökin muuttuu. (Niemelä 2002, 18.)

Verkostot voivat olla tyypiltään vertikaalisia tai horisontaalisia. Vertikaalisessa verkostossa toimii kaksi tai enemmän sellaista toimijaa, jotka ovat saman arvoketjun jäseniä ja joiden tuotteet tai palvelut täydentävät toisiaan. (Niemelä 2002, 18–19; Toivola 2006, 24–25.) Esimerkiksi kaksi tapahtumanjärjestäjää voi tehdä yhdessä tapahtuman, jossa on yhdistetty molempien osaaminen. Horisontaalisessa verkostossa toimivat kilpailevat, saman toimialan si-

sällä olevat toimijat, jotka tekevät yhteistyötä maksimaalisen tulon saavuttamiseksi (Niemelä 2002, 18–19; Toivola 2006, 24–25). Esimerkiksi tapahtumanjärjestäjä ja matkailuyritys voivat keskenään muodostaa horisontaalisen verkoston ja näin he yhdessä myymällä kokonaisuutta saavat tapahtumasta suurimman mahdollisen tuoton.

Komppula esittelee väitöskirjassaan alueellisen matkailuverkoston käsitteen. Tällaiseen verkostoon kuuluvat niin yksityiset yritykset kuin paikalliset organisaatiotkin. Alueellisen matkailuverkoston tavoitteena usein on maksimaalisen matkailutulon saavuttaminen sekä alueen tunnettavuuden parantaminen. Tällaisessa verkostossa on helpompaa luoda uusia tuotteita yhdistämällä usean eri toimijan osaamisalueet yhteen. Näitä uusia tuotteita on myös helpompaa markkinoida kun laajempi verkosto on niiden takana. (Komppula 2000, 49, 52.) Alueellisen matkailuverkoston käsite liittyy olennaisesti tähän opinnäytetyöhön, sillä Kemijärven kulttuurimatkailuhankkeessa on pyritty luomaan juuri tällainen verkosto.

Kemijärven kulttuurimatkailuhanke liittyy alueelliseen kehittämiseen. Alueelliseen kehittämiseen liittyvät verkostot, eli kehittäjäverkostot voivat usein olla melko löyhiä, varsinkin liiketalouteen liittyviin verkostoihin verrattuna. Tällaiset kehittäjäverkostot ovat usein kiinnostuneita alueen kehittämisestä ja haluavat yhteisellä toiminnallaan tuottaa pitkän aikavälin tuloksia. Kehittäjäverkostoon kuuluvat toimijat tietävät sen, että yhdessä tekemällä edistetään kaikkien tavoitteiden saavuttamista, niin omien kuin yhteistenkin. Tällaisiin kehittäjäverkostoihin voi kuulua niin kunta, yrittäjät, oppilaitokset kuin yhdistyksetkin. (Linnamaa–Sotarauta 2000, 34.) Kehittämisverkoston etuna on, että siinä toimivat toimijat voivat helposti oppia toisiltaan ja näin parannetaan omaa ja yhteistä toimintaa (Suominen 2004, 1).

3 KULTTUURIMATKAILUN SEKÄ TAPAHTUMATUOTANNON JA -TUOTTEISTUKSEN KEHITTÄMISHANKE

3.1 Hankkeen tausta

Hanke alkoi 1.5.2008 ja se päättyi 31.12.2010. Tämä 2,5-vuotinen hanke oli pääosin EAKR:n rahoittama projekti, jonka kokonaiskustannukseksi arvioitiin 245 800 euroa. Euroopan aluekehitysrahaston ja valtion osuus rahoituksesta oli 83% ja osallistujatahojen loput 17%. Hanketta valmistelevia tahoja olivat Kemijärven kaupungin elinkeino-osasto ja yrittäjien palvelukeskus, Kemijärven kaupungin sivistysosasto, Pelkosenniemen kunta sekä Pyhä-Luoston ja Suomen alueen yrityksiä. Hankkeen toteutus oli kokonaan hakijan eli Kemijärven kaupungin vastuulla. (Kemijärven kaupunki 2008, 1–2, 10.)

Hankkeen aloittaminen katsottiin tarpeelliseksi, jotta aikaansaataisiin kehitystä tapahtumien tuotteistamiselle ja laadulle. Seurauksena tälle syntyisi osamisen kehittymistä tapahtumiin osallistuvissa tahoissa sekä alueen verkostoitumisen ja markkinoinnin parantumista sekä yhteistyökumppaneiden kanssa toimimista. (Kemijärven kaupunki 2008, 4.) Hankkeella oli yhteistyökumppaneina lukuisia niin paikallisia, lähialueilla sijaitsevia kuin valtakunnallisiakin yhteistyöyrityksiä ja -oppilaitoksia, joiden koot ulottuivat pienistä suuriin toimijoihin. Lähialueiden yrityksistä projektissa oli mukana matkailuyrityksiä majoituksen ja ravitsemuksen toimialoilta. (Lahdenmäki 2010.)

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) on osa EU:n rakennerahastoa yhdessä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) kanssa. Näiden rakennerahastojen avulla pyritään pienentämään eurooppalaisten eri alueiden välisiä eroja, jotka ovat syntyneet kehityksen myötä. Rakennerahastojen avulla kehitetään niin Suomen eri paikkakuntia, niissä toimivia yrityksiä kuin ihmisiäkin. (Rakennerahastot 2008b, 3.) Lapin liitolta hankerahoitusta voivat hakea esimerkiksi oppilaitokset, kunnat, yhdistykset ja yhteisöt. Yksityisille henkilöille rahoitusta ei myönnetä. Yritykset puolestaan voivat hakea hankerahoitusta ELY-keskuksilta. (Kantola 2011a.) Kemijärven kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämishanke on saanut EAKR-rahoitusta, koska se on ollut hyvä ja toteuttamiskelpoinen hanke. Lapin liitto määrittelee hyväksi hankkeeksi sellaisen, jollaista todella tarvitaan ja joka saa aikaan muutoksia toteutumisellaan. Tämän lisäksi hyvällä hankkeella on realistinen

päämäärä ja oikeat tavoitteet ja suunnitelmat sen saavuttamiseksi. Hankkeen aiottu toteutustapa on realistinen ja hankkeen vaikutukset näkyvät pitkälti hankkeen päättymisen jälkeenkin. (Lapin liitto 2011.)

Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämissanke on ollut alusta saakka yhteneväinen Pohjois-Suomen EAKR-toimenpideohjelman 2007–2013 toimintalinjojen kanssa. Nämä kolme toimintalinjaa ovat yritystoiminnan edistäminen, innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen ja alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristöjen parantaminen (Rakennerahastot 2008b, 8–9).

Hanke liittyy omalta osaltaan jokaiseen toimintalinjaan, mutta eniten se kuitenkin on yhteneväinen toisen toimintalinjan kanssa, sillä hankkeessa pyritään parantamaan alueen toimijoiden välisiä verkostoja ja tapahtumatuotantoa ja tapahtumien tunnettavuutta. (Rakennerahastot 2008b, 8–9). Hanke onkin kirjattu Rakennerahastotietopalvelussa juuri tämän toisen toimintalinjan alle (RR-tietopalvelu 2010). Hankehakemuksen toteuttamiskelpoisuutta arvioitaessa on tutkittu, että hanke täyttää ainakin kolmasosan Pohjois-Suomen EAKR-ohjelman 2007–2013 toisen toimintalinjan valintakriteereistä. Hankkeen on pitänyt tuottaa pysyvää tai pitkäaikaista lisäarvoa, parantaa ja kasvattaa alueellista kilpailukykyä, edistää verkostoitumista sekä parantaa alueen vetovoimaisuutta ja uudistumista. (Lapin liitto 2011.) Hankkeen on pitänyt myös olla kustannustehokas ja taloudellisesti järkevä, sillä hankkeen toteuttaja maksaa ensin itse sen kustannukset ja toteutuneet kustannukset haetaan jälkikäteen maksatushakemuksella Lapin liitolta. Hankkeella on tullut lisäksi olla hyvä suunnitelma aikataulun suhteen ja sen on pitänyt toteuttaa alueellisia strategioita ja tavoitteita (Kantola 2011a.)

Kehittämishankkeille tyypillistä on se, että niissä toiminta on ajallisesti ja sisällöltään rajattua ja resurssit on tiedossa ja toiminta suhteutetaan niihin. Kehittämishankkeissa halutaan saavuttaa ennen hanketta päätetyt tulokset ja tavoitteet. (Peltonen 2005, 65–66.)

3.2 Hankkeen tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet

Hankkeen tarkoituksena oli kehittää paikallisten yhteistyökumppaneiden verkostoitumista ja yhteistyötä sekä vahvistaa alueen matkailua. Näihin seikkoihin keskittymällä ja yhdistämällä paikallisia kulttuurituotannollisia resursseja erikoistutaan kulttuurimatkailuun ja vahvistetaan kansainvälisiä kulttuurimatkailutuotteita. (Kemijärven kaupunki 2008, 2–4.) Keskeisimpinä toimenpiteinä hankkeessa on ollut verkostoituminen, tuotteistaminen sekä tapahtumien tunnettavuuden lisääminen (Lahdenmäki 2011a, 3).

Matkailun edistämiskeskuksen, MEKin (2008) mukaan Kulttuurimatkailussa luodaan elämyksiä alueen kulttuurituotteiden ja -palveluiden pohjalta niin alueen paikallisväestölle kuin ulkopaikkakuntalaisillekin. Kulttuurimatkailussa tutustutaan alueen kulttuuritarjontaan, osallistutaan niihin sekä opitaan niistä ja saadaan niiden kautta uusia kokemuksia. (MEK 2008; Richards 2001, 7). Kulttuuritarjontaa voi muun muassa olla taide, tiede, musiikki, erilaiset tapahtumat, historia, kulttuurimaisemat, arkkitehtuuri, vapaa-ajan harrastukset, ruoka ja juoma, perinteet, elämäntyyli sekä tavat (MEK 2008; Verhelä–Lackman 2003, 162). Kulttuurimatkailu ei ole Richardsin (2001, 7) mielestä vain nähtävyyksien katsomista, vaan siihen liittyy olennaisena osana myös alueen elämäntapaan tutustuminen.

Parin viimeisen vuosikymmenen aikana kulttuurimatkailu on kasvanut niin Suomessa kuin muuallakin, sillä kulttuurimatkailun kysyntä on lisääntynyt ja sen johdosta myös tarjonta (Verhelä–Lackman 2003, 163; Richards 2001, 3–4). Ihmiset ovat halunneet alkaa tutustua omaan ja vieraaseen kulttuuriin, mikä on kasvattanut matkailua sellaisilla alueilla, jotka eivät ole aiemmin matkailijaa houkuttaneet. Kulttuurimatkailun suosiota ovat lisänneet lisääntynyt vapaa-aika, hyvä tulotaso sekä väestön ikääntyminen. (Verhelä–Lackman 2003, 163.)

Yhtenä hankkeen tavoitteista oli tapahtumatuotannon kehittäminen ammattimaisempaan suuntaan (Kemijärven kaupunki 2008, 4). Alueen tapahtumilla on käytössä ABC-painoarvotus, jossa A-luokituksen saaneet tapahtumat ovat jo kansainvälisesti tunnettuja, B-luokituksen kansallisilla tapahtumilla on edellytyksiä kansainvälistyä ja C-luokituksen tapahtumat ovat paikallisia, pienem-

piä tapahtumia. A-tason tapahtumia ovat esimerkiksi Pyhätunturin Aittakurun musiikkitapahtumat ja vuorovuotinen Kansainvälinen kuvanveistoviikko. B-tason tapahtumia ovat Giant-moottorikelkkaenduro, RuskaSwing-musiikkitapahtuma ja lumisotakilpailu Yukigassen. C-tason tapahtumia ovat vanhojen ajoneuvojen vuorovuositaiset Papatus-päivät ja pienet kylätapahtumat. (Lahdenmäki 2010.) Ainakin osa hankkeen tavoitteista on saavutettu, mikäli kaksi B-tason tapahtumaa kyetään nostamaan A-tason tapahtumien joukkoon. Lisäksi C-tason tapahtumat vakiinnuttavat asemansa ja alueelle syntyy 3–5 uutta kulttuurimatkailutuotetta. (Kemijärven kaupunki 2008, 4.)

Kemijärven taiteilijaresidenssi on taiteilijavierastalo, joka mahdollistaa kotimaisten ja kansainvälisten taiteilijoiden asumisen ja työskentelyn Kemijärvellä. Taiteilijaresidenssin yhtenä toimintatarkoituksena on, että vierailevat taiteilijat antavat oman panoksensa paikallisen taide- ja kulttuurielämän kehittämiseen. (Kemijärven taiteilijaresidenssi 2010.) Hankkeen aikana on ollut tavoitteena valmistella Tapahtumanjärjestäjän ABC-kirja tukimateriaaliksi tuleville tapahtumille. Lisäksi on haluttu luoda tietty toimintamalli pienten tapahtumien kehittämiseksi, jotta ne olisivat vahvemmin osa kulttuurimatkailutuotetta. (Kemijärven kaupunki 2008, 7.)

Keskeisenä toimenpiteenä on ollut toiminnan arviointi toimintasuunnitelman tarkentamiseksi. Väliraportit on luotu arviointien pohjalta ja niiden tukena on käytetty virallista ja epävirallista palautetietoa, joka on saatu hankkeeseen osallistuvilta osapuolilta. Arvioinnin mittareina on käytetty kaupallisten kulttuurituotteiden määrää, tapahtumien kävijämääriä sekä syntyneiden verkostojen määrää. (Kemijärven kaupunki 2008, 9.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä tulos tutkimusongelmiin etsitään konkreettisten kokeiden, kyselyiden tai haastatteluiden kautta. Tutkimuksen tarkoitus on selittää, kartoittaa, kuvailla tai ennustaa tutkittava asia. Tutkimuksellinen opinnäytetyö voi olla joko määrällinen eli kvantitatiivinen tai laadullinen eli kvalitatiivinen. Tässä opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisessa tutkimuksessa tieto pyritään hankkimaan kokonaisvaltaisesti luonnollisissa tilanteissa. Ihmisiä käytetään tiedonkeruun välineinä ja lähteinä. (Hirsjärvi–Remes–Sajavaara 2009, 138, 164.)

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää määrällisen tutkimuksen muotoja, kuten aineiston tulkintaa numeerisin menetelmin. Tutkimusongelmien selvittämisestä riippuu, millaisia tutkimusmenetelmiä käytetään. (Eskola–Suoranta 2008, 13–14; Alasuutari 1999, 32.) Laadullisessa tutkimuksessa käytetään useimmin aineistonkeruukeinoina haastatteluja (esimerkiksi teema- ja ryhmähaastattelut), kyselyjä, havainnointia ja erilaisista kirjallisista aineistoista kerättyä tietoa ja niiden analysointia. (Tuomi–Sarajärvi 2006, 73; Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Tässä opinnäytetyössä käytetään aineistonkeruumenetelminä lomakekyselyä sekä teemahaastatteluja.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään määrällistä tutkimusta tarkemmin tiettyyn aiheeseen tai ongelmaan ja kuvaamaan ja ymmärtämään niitä (Tuomi–Sarajärvi 2006, 87). Haastateltavien henkilöiden tulee mielellään olla alan asiantuntijoita ja heidät tulee valita tarkoin eikä sattumanvaraisesti (Tuomi–Sarajärvi 2006, 87–88; Hirsjärvi ym. 2009, 164). Laadulliselle tutkimukselle on ominaista se, että tutkimussuunnitelma elää ja mahdollisesti muuttuu tutkimuksen mukana. Jos tutkimussuunnitelma muuttuu, on se merkki siitä, että tutkija on oppinut jotain tutkimusta tehdessään. On tärkeää, että tutkija keskittyy ensin teoriataustaan, sillä se ohjaa myöhempää aineiston hankintaa, esimerkiksi haastatteluja ja kyselyjä. (Eskola–Suoranta 2008, 15–16, 18–19; Hirsjärvi–Hurme 2008, 56–58.)

4.2 Tutkimusongelmat ja -menetelmät

Tutkimusongelmat ovat tutkimuksen keskeisin lähtökohta (Toikko–Rantanen 2009, 117). Tutkimusongelmien miettiminen on usein työn hankalin vaihe, sillä ne tulisi miettiä ja muotoilla tarkkaan, ennen kuin itse työtä aletaan tehdä. Tutkijan tulee miettiä ensin tutkimuksen pääongelmat, josta saadaan muotoiltua tutkimuksen alaongelmat. Pää- ja alaongelmat useimmiten muotoillaan kysymyksen muotoon, joihin haetaan sitten tutkimuksen avulla vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 125–129.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimusongelmiksi muodostui kolme pääongelmaa, joihin tällä tutkimuksella haetaan vastaukset. Nämä pääongelmat ovat:

- Miten hanke on vaikuttanut alueellisesti ja missä vaikutuksen tulokset näkyvät?
- Miten hanke on parantanut verkostoitumista toimijoiden välillä?
- Onko kulttuurimatkailutuotteita onnistuttu kehittämään ja parantamaan niiden laatua?

Lomakekysely on yksi strukturoidun tutkimusmenetelmän muoto. Strukturoidulla menetelmällä tarkoitetaan sitä, että siinä on tarkat kysymykset, joihin vastaaja vastaa, eikä muuttamisen vaihtoehtoa ole. (Robson 2001, 127; Eskola–Suoranta 2008, 86; Ruusuvuori–Tiittula 2005, 11.) Suunnittelun hankaluudesta huolimatta tutkijat suosivat kyselylomaketta, sillä sen tiedot ovat vakuuttavia ja ne ovat helposti tulkittavissa ja analysoitavissa. Robsonin (2001, 127) mielestä kyselylomake on erinomainen tutkimusmenetelmä silloin, kun tehdään arviointia ja halutaan selvittää, onko asetetut tavoitteet saavutettu ja arvioida niitä.

Huolellisesti suunnitellun lomakekyselyn avulla voidaan kerätä laajalta ihmisjoukolta kattava tutkimusaineisto, joka on helppo koota ja analysoida tietokoneen avulla. Kuitenkin kyselylomakkeeseen liittyy uhkatekijöitä, joita ovat muun muassa vastaajien asennoituminen kyselyyn, vastausten takaisinsaanti sekä se, että he ymmärtävät kysymykset oikein. Koska lomakekyselyä ei tehdä kasvokkain, ei saada varmuutta siitä, että vastaaja vastaa rehellisesti kyselyyn. Isoissa kyselyissä vastauskato saattaa koitua kyselyn kohtaloksi,

sillä vastaajia ei välttämättä saada motivoitua vastamaan kyselyyn. (Hirsjärvi ym. 2009, 195–196.)

Tässä opinnäytetyössä lomakekysely valittiin toiseksi aineistonkeruumenetelmäksi, koska haluttiin saada pian hankkeen päättymisen jälkeen mahdollisimman kattavasti ihmisten ajatukset ja mielipiteet hankkeen vaikuttavuudesta ja kyselylomake oli paras tapa saada selville nämä asiat. Lomakekysely (Liite 1) laadittiin Webropol-ohjelmalla ja se lähetettiin niille henkilöille, jotka ovat olleet hankkeessa osallisena. Vastaajien sähköpostiosoitteet saatiin toimeksiantajalta, Ulla Lahdenmäeltä. Webropol-kysely lähetettiin sähköpostitse 23. maaliskuuta 2011 kaiken kaikkiaan 28 henkilölle ja kysely pidettiin avoinna kuukauden ajan. Vastauksia saatiin 13, joten vastausprosentiksi tuli 46.

Kyselyn lähettämisen jälkeen uhkatekijäksi nousi se, miten vastaajat saataisiin motivoituneeksi vastaamaan kyselyyn. Tämä tuli yllätyksenä, sillä vastaajajoukon ollessa pieni, oli oletettavaa, että vastaajat olisivat olleet niin läheisesti hankkeessa osallisena, että vastaisivat kyselyyn hetimiten. Lahdenmäen (2011b) mukaan kuitenkin vain pieni osa vastaajista oli hankkeen varsinaista kohderyhmää, eli tapahtumanjärjestäjiä. Näin ollen vastaamattomiksi vastaajiksi jäivät ne henkilöt, jotka vain välillisesti hyötyivät hankkeesta.

Yleisin tapa kerätä tutkimusaineistoa ovat erilaiset haastattelut. Teemahaastattelu, jota kutsutaan myös puolistrukturoiduksi haastattelumenetelmäksi, on yksi suosituimmista haastattelun muodoista. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastattelijalla on miettinyt etukäteen esitettävät kysymykset teemoittain. Jokainen haastateltava kuulee samat avoimet kysymykset, mutta niiden sanamuoto tai esittämisjärjestys voi vaihdella eri haastateltavan kohdalla. Avoimiin kysymyksiin ei ole annettu vastausvaihtoehtoja vaan haastateltava vastaa kysymyksiin omin sanoin. Teemahaastattelussa haastattelijalla on vapaus keksiä lisäkysymyksiä haastattelun aikana. (Robson 2001, 137; Hirsjärvi–Hurme 2008, 47; Eskola–Suoranta 2008, 85–87.)

Tässä opinnäytetyössä teemahaastattelu valittiin toiseksi aineistonkeruumenetelmäksi täydentämään lomakekyselyä. Haastattelukysymykset laadittiin

kyselyn jo ollessa avoinna. Näin teemahaastattelussa voitaisiin ottaa huomioon kyselyssä mahdollisesti ilmenneet lisäselvityksen tarpeet. Haastattelurunko (Liite 2) laadittiin teemahaastattelun ohjeiden mukaisesti, eli siinä on näkyvillä erilaiset teemat, joihin haastattelu perustuu.

Teemahaastatteluita pidettiin yhteensä viisi kappaletta kuudelle henkilölle, joista yksi oli puhelinhaastattelu ja yksi parihaastattelu. Haastateltavina olivat kahden kansainvälisen tapahtuman edustajat, kahden kansallisen tapahtuman edustajat sekä paikallisen museon edustaja. Haastateltavien henkilöiden yhteystiedot saatiin toimeksiantajalta, Ulla Lahdenmäeltä.

Haastattelut pidettiin 18.–19. huhtikuuta 2011 Kemijärvellä, yhtä lukuun ottamatta kaupungintalon tiloissa. Kaikki haastattelut nauhoitettiin haastateltavien luvalla. Haastattelut kestivät reilusta kahdestakymmenestä minuutista tuntiin, haastateltavasta riippuen. Haastattelutilanteessa haastattelijoiden rooli oli olla ulkopuolinen arvioija, eli esittää kysymykset haastateltaville ottamatta itse niihin kantaa. Haastatteluiden litteroimiseen meni aikaa noin 30 tuntia, jonka jälkeen haastatteluiden sisältö lajiteltiin teemahaastatteluissa käytettyjen teemojen alle.

5 HANKKEEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

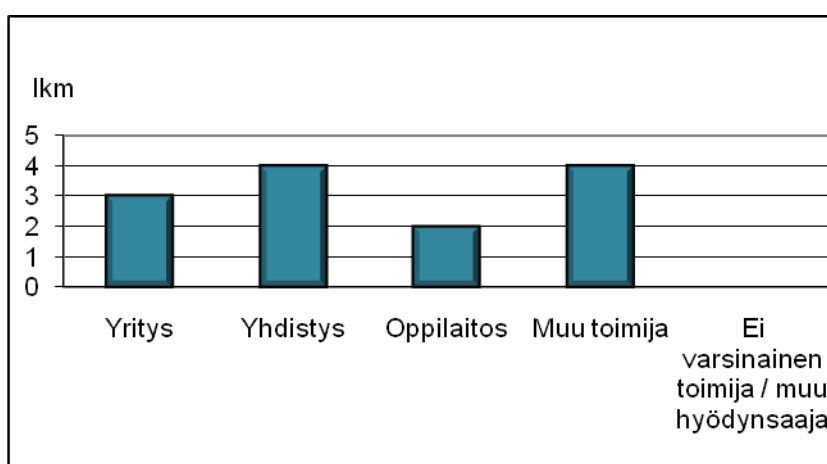
5.1 Kyselyn tutkimustulokset

5.1.1 Taustatiedot

Kyselyn neljä ensimmäistä kysymystä käsittelivät vastaajien taustatietoja. Näillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma sekä heidän edustamansa organisaatio ja toimenkuva.

Kyselyyn vastanneista kolmestatoista vastaajasta kahdeksan oli miestä ja viisi naista. Vastaajista ei ollut yksikään alle 20-vuotias, yksi oli 21–30-vuotias, neljä oli 31–40-vuotiaita sekä samoin neljä oli 41–50-vuotiaita, kolme oli 51–60-vuotiaita ja yksi oli yli 60-vuotias.

Kuviosta 3 käy ilmi, että kyselyyn vastanneista kolme henkilöä edusti yritystä, neljä henkilöä edusti yhdistystä, kaksi henkilöä edusti oppilaitosta ja neljä henkilöä edusti jotain muuta toimijaa. Yksikään vastanneista ei edustanut muuta hyödynsaajaa. Yrityksien vastaukset tulivat hotelleilta, yhdistysten pääasiassa tapahtumanjärjestäjiltä, oppilaitosten vastaukset paikallisilta opistoilta ja muiden toimijoiden vastaukset Kemijärven kaupungissa toimivilta osastoilta. Vastaajista kaksi kolmasosaa toimi johtotehtävissä ja loput erilaisissa sidostehtävissä.

Kuvio 3. Vastaajien edustama taho.

5.1.2 Hankkeessa toimiminen

Kyselyn kysymykset 5–8 käsittelivät hankkeessa toimimista. Näillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään, mikä oli ollut vastaajan toimenkuva hankkeessa, pääsyyt ja odotukset, joiden vuoksi vastaaja osallistui hankkeeseen ja kuinka kauan vastaaja oli ollut hankkeessa mukana.

Vastaajista kolme oli ollut hankkeessa mukana yhteistyökumppaneina. Kaksi toimi hankkeessa omien sanojensa mukaan ”kulttuurin ja matkailun yhteen sovittajina”, yksi asiantuntijana, yksi ohjausryhmän jäsenenä ja yksi toimi yhteistyössä toisen kulttuurimatkailuhankkeen kautta tämän hankkeen kanssa. Neljällä vastaajista ei ollut lainkaan toimenkuvaa tässä hankkeessa ja yksi vastaaja jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Hankkeessa mukana olleilla oli eri syitä, joiden vuoksi he osallistuivat hankkeen toteutukseen. Näistä syistä tapahtumanjärjestäjien joukossa voimakkaimmin nousi esille oman tapahtuman kehittäminen ja siihen liittyvä tuen ja ideoiden saanti. Lisäksi haluttiin levittää tietoa omasta tapahtumasta. Yritykset toivoivat tapahtumien hyödyntävän liiketoimintaa. Tämä ilmeni myös toisinpäin, sillä liiketoiminnan avulla nähtiin mahdollisena tapahtumien avustaminen. Pääsyyinä hankkeeseen osallistumiselle oli pyrkimys kehittää verkostomaista toimintatapaa sekä tarve saada vinkkejä siihen, miten matkailu ja kulttuuri toimivat käsi kädessä. Hankkeeseen osallistuttiin myös siksi, että haluttiin tukea hankkeen tavoitteita sekä toimintaa.

Hankkeelta odotettiin paljon ja vastaajien odotukset hankkeelta olivat keskenään melko yhteneväiset. Suurimmaksi odotukseksi vastaajien keskuudessa nousi verkostoituminen, sillä jopa viisi mainitsi verkostoitumisen sekä yhteistyökumppaneiden löytämisen pääodotukseksi. Hankkeelta odotettiin vastausta siihen, miten löytyisi keinoja, joilla saataisiin tapahtumanjärjestäjät sekä yrittäjät toiminaan lähemmin yhdessä, jotta suunnittelu ja toteutus onnistuisivat. Odotuksiksi mainittiin tiedon saanti, toiminnan kehittäminen sekä ideoinnin kautta uusien aktiviteettien ja palveluiden luonti. Hankkeelta odotettiin tukea tapahtumille sekä sitä, että se auttaisi kasvattamaan kulttuurin merkitystä alueen matkailussa. Eräs vastaaja mainitsi odotukseksi seuraavaa:

”Laaja-alaista ja riippumatonta selvitystä siitä, mikä merkitys kulttuuritapahtumilla ja -palveluilla on aluekehittämisessä, paikkakunnan imagon uskottavassa kehittämisessä ja miten kunnat voivat erottua kulttuurin avulla uskottavasti verrattuna toisiin seutukuntiin ja kuntiin.”

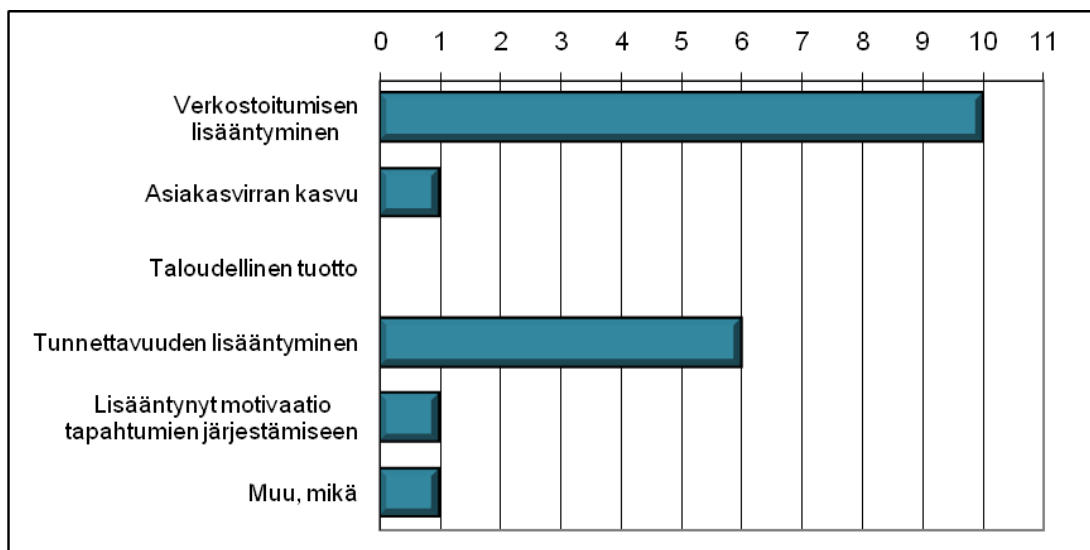
Vastaajista suurin osa, eli kahdeksan oli ollut hankkeessa mukana koko sen keston ajan. Neljä vastaajista puolestaan oli ollut mukana vain osan aikaa hankkeen kestoista, yksi hankkeen alussa, yksi loppukuukausina ja kaksi muuta lyhyemmän aikaa. Yksi vastaaja jätti kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen.

5.1.3 Hankkeen vaikutukset

Kyselyn kysymykset 9–12 käsittelivät hankkeen vaikutuksia. Näillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään välittömät vaikutukset, jotka vastaaja saavutti hankkeessa mukana ololla ja mitkä voisivat olla hankkeen pitkäkestoiset vaikutukset. Lisäksi vastaajaa pyydettiin arvioimaan tapahtumia niiden hyödyllisyyden osalta omalle toiminnalle sekä arvioimaan tapahtumia sen osalta, miten ne lisäsivät tunnettavuuttaan tämän hankkeen myötä.

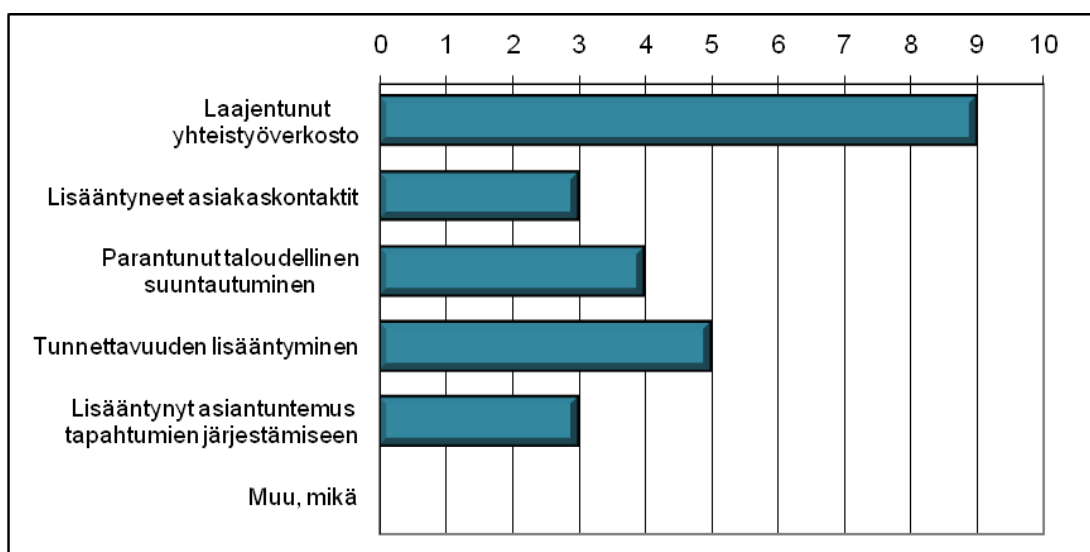
Monivalintakysymysten avulla koottiin vastaajien mielipiteet siitä, mitkä olivat heidän mielestään hankkeen tärkeimmät välittömät vaikutukset. Tätä kuvaa kuvio 4. Valintojen enimmäismäärää kyselyssä ei ollut rajoitettu. Vastaajista kymmenen koki hankkeen tärkeäksi välittömäksi vaikutukseksi verkostoitumisen lisääntymisen. Tunnettavuuden lisääntyminen oli tärkeää kuudelle vastaajalle. Asiakasvirran kasvu ja lisääntynyt motivaatio tapahtumien järjestämiseen olivat kumpikin tärkeitä välittömiä vaikutuksia yhdelle vastaajalle. Yksi vastaus tuli Tapahtuman ABC-kirjalle kohdan ”muu, mikä” avoimeen vastaukseen. Taloudellista tuottoa ei pitänyt tärkeänä välittömänä vaikutuksena kukaan vastaajista.

Kuvio 4. Hankkeen välittömät vaikutukset vastaajille.

Vastaajien mielipiteet hankkeen tärkeimmistä pitkäkestoisista vaikutuksista koottiin monivalintakysymyksen avulla. Kuviosta 5 ilmenee, että tärkeimmäksi pitkäkestoiseksi vaikutukseksi osoittautui laajentunut yhteistyöverkosto. Vaihtoehdon oli valinnut yhdeksän vastaajaa. Tunnettavuuden lisääntyminen oli tärkeää viidelle vastaajalle. Parantunut taloudellinen suuntautuminen oli neljän vastaajan valitsema vaihtoehto. Lisääntyneet asiakaskontaktit ja lisääntynyt asiantuntemus tapahtumien järjestämiseen olivat kumpikin tärkeitä pitkäkestoisia vaikutuksia kolmelle vastaajalle. Kohdalle muu, mikä ei tullut yhtään valintaa.

Kuvio 5. Hankkeen pitkäkestoiset vaikutukset vastaajille.

Asteikkoa käyttämällä kerättiin vastaukset tapahtumien hyödyllisyydestä vastaajien omalle toiminnalle. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kutakin

tapahtumaa asteikolla 1–4, jossa 1 merkitsi ei ollenkaan hyödyllinen, 2 ei juurikaan hyödyllinen, 3 melko hyödyllinen ja 4 erittäin hyödyllinen. Lisäksi vastausvaihtoehtona oli ei kokemusta. Tätä on kuvattu kuviossa 6. Jokaiseen vaihtoehtoon tuli 13 vastausta eli kaikki vastaajat arvioivat tapahtuman hyödyllisyyttä omalle toiminnallensa. Tapahtumat on kirjattu niiden painoarvojen mukaan A-, B- ja C-tason tapahtumiin. Tapahtumien aikaisemmat painoarvot on lueteltu kohdassa 3.2 Hankkeen tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Alla olevien tapahtumien luokitukset on päivitetty hankkeen toteutuksen jälkeen.

A-tason tapahtumista Kansainvälinen kuvanveistoviikko oli erittäin hyödyllinen viidelle vastaajalle, melko hyödylliseksi sen koki neljä vastaajaa ja kahdelle vastaajalle tapahtuma ei ollut juurikaan hyödyllinen. Kukaan vastaajista ei pitänyt tapahtumaa hyödyttömänä. Kahdella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

B-tasolta A-tasolle noussutta Yukigassenia piti erittäin hyödyllisenä kuusi vastaajaa, kolme vastaajaa koki tapahtuman melko hyödylliseksi ja samoin kolme koki tapahtuman ei juurikaan hyödylliseksi. Kenenkään mielestä tapahtuma ei ollut ollenkaan hyödyllinen. Yhdellä vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

LuostoClassic oli kahden vastaajan mielestä erittäin hyödyllinen omalle toiminnalle, melko hyödylliseksi sen koki viisi vastaajaa. Yhden vastaajan mielestä tapahtuma ei ollut juurikaan hyödyllinen ja kahden vastaajan mielestä tapahtuma ei ollut ollenkaan hyödyllinen. Kolmella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

PyhäUnpluggedin koki kuusi vastaajaa erittäin hyödylliseksi omalle toiminnalleen. Kolmelle vastaajalle tapahtuma oli melko hyödyllinen, yhdelle ei juurikaan hyödyllinen ja kahdelle ei ollenkaan hyödyllinen. Yhdellä vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

B-tason tapahtumista RuskaSwing oli neljälle vastaajalle erittäin hyödyllinen, neljälle melko hyödyllinen ja neljälle ei juurikaan hyödyllinen. Kukaan ei

pitänyt tapahtumaa hyödyttömänä. Yhdellä vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

Giant-moottorikelkkaenduroa piti kaksi vastaajaa erittäin hyödyllisenä, kolme vastaajaa melko hyödyllisenä ja neljä vastaajaa ei pitänyt sitä juurikaan hyödyllisenä. Yhden vastaajan mielestä tapahtuma ei ollut ollenkaan hyödyllinen omalle toiminnalleen. Kolmella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

C-tasolta B-tasolle noussut Papatus-päivät oli kolmelle vastaajalle erittäin hyödyllinen, kahdelle tapahtuma oli melko hyödyllinen, samoin kahdelle tapahtuma ei ollut juurikaan hyödyllinen ja kolmelle se ei ollut ollenkaan hyödyllinen. Kolmella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

Uutta Yöttömän Yön soututapahtumaa piti kolme vastaajaa erittäin hyödyllisenä. Kolmen mielestä se oli melko hyödyllinen ja viiden mielestä ei juurikaan hyödyllinen. Kukaan vastaajista ei pitänyt sitä hyödyttömänä. Kahdella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

C-tason tapahtumista Kemijärvi-viikon koki erittäin hyödylliseksi omalle toiminnalleen neljä vastaajaa. Kolmelle tapahtuma oli melko hyödyllinen, kolmelle ei juurikaan hyödyllinen. Yhden mielestä tapahtuma ei ollut ollenkaan hyödyllinen ja kahdella ei ollut tapahtumasta kokemusta.

Joulun avaus oli yhdelle vastaajalle erittäin hyödyllinen omalle toiminnalle. Kolmen vastaajan mielestä se oli melko hyödyllinen, viiden mielestä siitä ei ollut juurikaan hyötyä ja kahden mielestä se oli täysin hyödytön. Kahdella vastaajalla ei ollut tapahtumasta kokemusta.

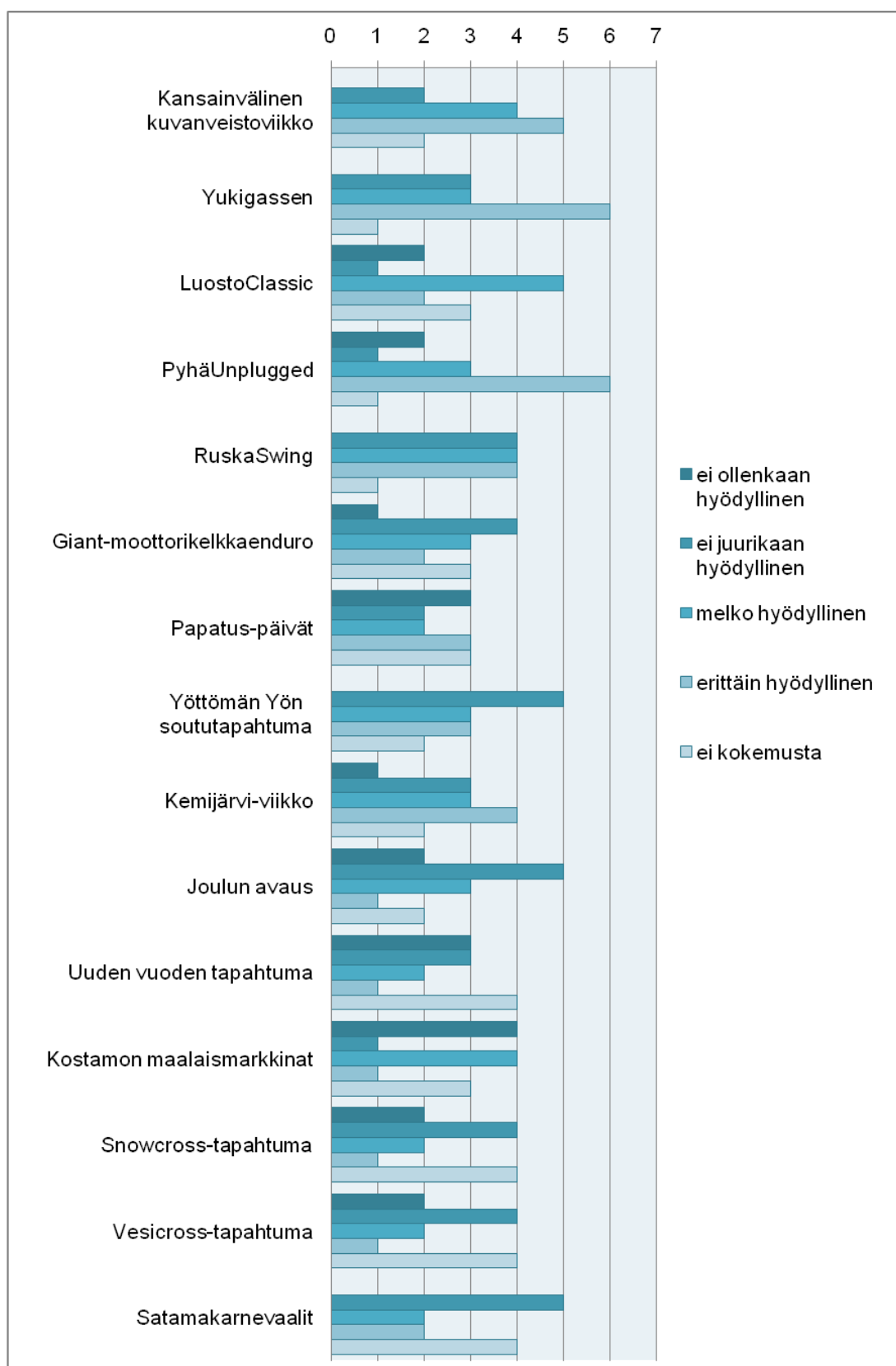
Uuden vuoden tapahtuman koki yksi vastaaja erittäin hyödylliseksi. Kahdelle se oli melko hyödyllinen. Kolmelle vastaajalle se ei ollut juurikaan hyödyllinen ja samoin kolmelle ei ollenkaan hyödyllinen. Neljällä vastaajalla ei ollut tapahtumasta kokemusta.

Kostamon maalaismarkkinat oli yhdelle vastaajalle erittäin hyödyllinen ja neljälle vastaajalle melko hyödyllinen. Yhden mielestä se ei ollut juurikaan hyödyllinen ja jälleen neljän mielestä ei ollenkaan hyödyllinen. Kolmella vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

Snowcross-tapahtuma oli erittäin hyödyllinen yhdelle vastaajalle, kahdelle melko hyödyllinen, neljälle ei juurikaan hyödyllinen ja kahdelle ei ollenkaan hyödyllinen. Neljällä vastaajalla ei ollut tapahtumasta kokemusta.

Vesicross-tapahtumaa piti erittäin hyödyllisenä yksi vastaaja. Kahden mielestä se oli melko hyödyllinen ja neljän mielestä se ei ollut juurikaan hyödyllinen. Kaksi vastaajaa ei pitänyt sitä ollenkaan hyödyllisenä. Neljällä vastaajalla ei ollut kokemusta tapahtumasta.

Uusi tapahtuma Satamakarnevaalit oli kahdelle vastaajalle erittäin hyödyllinen ja kahdelle melko hyödyllinen. Viidelle vastaajalle se ei ollut juurikaan hyödyllinen. Kenenkään mielestä tapahtuma ei ollut ollenkaan hyödyllinen. Neljällä vastaajalla ei ollut tapahtumasta kokemusta.

Kuvio 6. Tapahtumien hyödyllisyys vastaajien toiminnalle.

Tapahtumat koottiin arvojärjestykseen niiden hyödyllisyyden mukaan. Tätä kuvaa kuvio 7. Kaikkien tapahtumien joukosta Yukigassen koettiin hyödyllisimmäksi vastaajien omaa toimintaa ajatellen. Yukigassenin

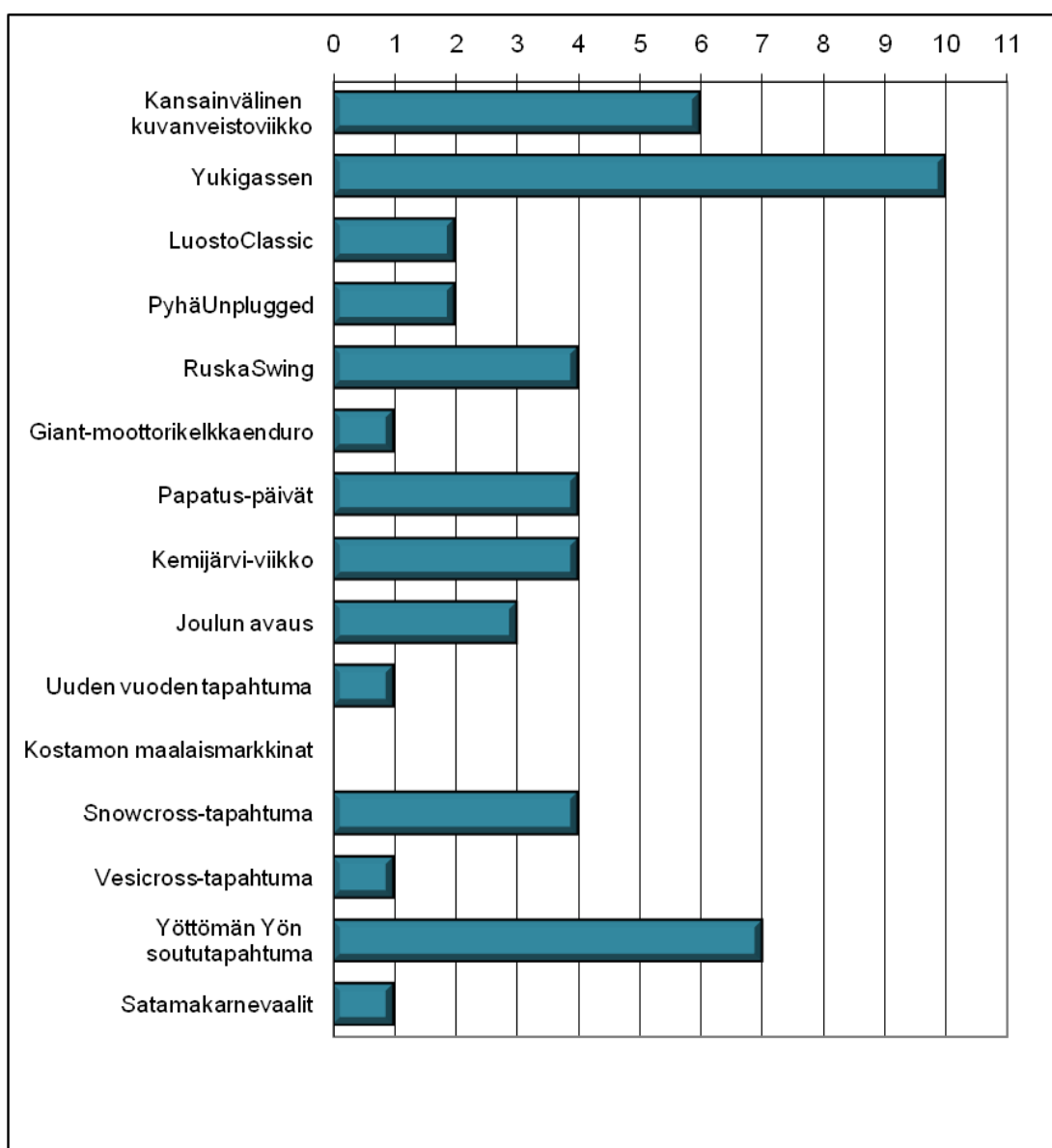
keskiarvoksi tuli 3,00. Toiseksi hyödyllisimmäksi koettiin PyhäUnplugged 2,85:n keskiarvolla. Kansainvälinen kuvanveistoviikko ja RuskaSwing saivat molemmat keskiarvoikseen 2,77 ja olivat näin kolmanneksi hyödyllisimmät tapahtumat vastaajien keskuudessa. Kemijärvi-viikon keskiarvoksi tuli 2,46, Yöttömän Yön soututapahtuma sai keskiarvokseen 2,38, LuostoClassic 2,08 ja Giant-moottorikelkkaenduro 2,00. Papatus-päivät ja Joulun avaus saivat keskiarvoikseen kummatkin 1,92, Satamakarnevaalit 1,85, Kostamon maalaismarkkinat 1,69, Snowcross- ja Vesicross-tapahtumille tuli 1,54 ja Uuden vuoden tapahtumalle 1,46.

Kuvio 7. Tapahtumien hyödyllisyys vastaajien toiminnalle keskiarvojärjestyksessä.

Monivalintakysymyksellä selvitettiin, mitkä tapahtumat ovat vastaajien mielestä lisänneet tunnettavuuttaan hankkeen myötä. Kysymykseen vastasi 12 vastaajaa. Kuviosta 8 ilmenee, että vastaajien mielestä Yukigassen on

lisännyt eniten tunnettavuuttaan, sillä Yukigassenin valitsi kymmenen vastaajaa. Seitsemän vastaajan mielestä Yöttömän Yön soututapahtuma ja kuuden vastaajan mielestä Kansainvälinen kuvanveistoviikko on lisännyt tunnettavuuttaan tämän hankkeen myötä. Neljän vastaajan mielestä RuskaSwing, Papatus-päivät, Kemijärvi-viikko sekä Snowcross-tapahtuma ovat kukin lisänneet tunnettavuuttaan. Joulun avaus on kolmen vastaajan mielestä lisännyt tunnettavuuttaan. Kahden vastaajan mielestä LuostoClassic ja PyhäUnplugged ovat lisänneet tunnettavuuttaan tämän hankkeen myötä. Giant-moottorikelkkaenduro, Uuden vuoden tapahtuma, Vesicross-tapahtuma sekä Satamakarnevaalit ovat jokainen lisänneet tunnettavuuttaan yhden vastaajan mielestä. Kostamon maalaismarkkinat eivät ole kenenkään mielestä lisänneet tunnettavuuttaan tämän hankkeen myötä.

Kuvio 8. Tunnettavuuttaan lisänneet tapahtumat.

5.1.4 Hankkeen tulokset

Kyselyn kysymykset 13–14 käsittelivät hankkeen tuloksia. Näillä kysymyksillä pyrittiin selvittämään vastaajien omat näkemykset Tapahtuman ABC-kirjasta. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan Tapahtuman ABC-kirjan tarpeellisuutta ja hyödyllisyyttä omista näkökulmistaan.

Vastaajia pyydettiin kuvailemaan omin sanoin Tapahtuman ABC-kirjaa. Kysymykseen saatiin viisi vastausta. Neljän mielestä kirja on hyödyllinen ja tarpeellinen tapahtuman järjestämisen kannalta. Kahden vastaajan mielestä kirja on tärkeä ohjenuora ja hyvä pohja, joka auttaa muistamaan tapahtuman järjestämisessä tärkeät asiat. Kirjan avulla tapahtuman laadukkuus ja turvallisuus paranevat. Erään vastaajan mielestä Tapahtuman ABC-kirja on toimiva alku tapahtumatuotannon ammattimaistamiseksi. Vastaajan mielestä kirja jää kuitenkin monessa mielessä liian yleiselle tasolle. Tämän hän mainitseekin vastauksessaan:

”Jäin kaipaamaan enemmän sitä, miten kytkeydytään tehokkaammin eri organisaatioihin ja strategista näkemystä siitä, miten päästäisiin tehokkaimmin ja parhaiten lyhyellä aikavälillä hyviin tuloksiin.”

Yksi vastaajista ei ollut vielä nähnytkaan Tapahtuman ABC-kirjaa, mutta haluaisi tutustua siihen.

Asteikkoa käyttämällä kerättiin vastaukset Tapahtuman ABC-kirjan tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kumpaakin väittämää asteikolla 1–4, jossa 1 merkitsi täysin eri mieltä, 2 melkein eri mieltä, 3 melkein samaa mieltä ja 4 täysin samaa mieltä. Jos käsikirja oli vieras, vastausvaihtoehtona oli ei kokemusta. Kumpaankin väittämään tuli 12 vastausta.

Tapahtuman ABC-kirjan tarpeellisuudesta viisi vastaajaa oli täysin samaa mieltä ja kaksi melkein samaa mieltä. Kukaan vastaajista ei ollut eri mieltä sen tarpeellisuudesta. Tapahtuman ABC-kirjan hyödyllisyydestä neljä vastaajaa oli täysin samaa mieltä, kaksi melkein samaa mieltä ja yksi vastaaja mel-

kein eri mieltä. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä sen hyödyllisyydestä. Viidelle vastaajalle Tapahtuman ABC-kirja oli täysin vieras.

5.1.5 Mielenpitoita hankkeen päätyttyä

Kyselyn kysymykset 15–18 käsittelivät vastaajien mielenpitoita hankkeen päätyttyä. Kolmen väittämän avulla pyrittiin selvittämään vastaajien mielenpitoet hankkeesta ja vastaajia pyydettiin kertomaan mielenpiteensä siitä, onko hanke vastannut heidän odotuksiaan. Kysymyksillä haluttiin lisäksi selvittää, mitkä asiat onnistuivat hankkeessa hyvin ja jos hanke aloitettaisiin uudelleen, mitä kehittämis ehdotuksia vastaajat antaisivat.

Vastaajille annettiin kolme väittämää, joihin heidän tuli valita vastausvaihtoehdot 1–4, jossa 1 merkitsi täysin eri mieltä, 2 melkein eri mieltä, 3 melkein samaa mieltä ja 4 täysin samaa mieltä. Ensimmäiseen väittämään ”hankkeelle oli olemassa selkeä tarve” tuli yhteensä 12 vastausta. Kymmenen vastaajaa oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja kaksi vastaajaa melkein samaa mieltä. Eri mieltä ei ollut kukaan vastaajista.

Toiseen väittämään ”hanke oli mielestäni hyvin suunniteltu” vastasi kaikki 13 vastaajaa. Yhdeksän vastaajaa oli melkein samaa mieltä väittämän kanssa ja neljä vastaajaa melkein eri mieltä. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä, mutta ei täysin samaakaan mieltä väittämän suhteen. Kolmanteen väittämään ”hankkeen tavoitteet toteutuivat” saatiin 11 vastausta. Kuusi vastaajista oli melkein samaa mieltä ja viisi vastaajaa melkein eri mieltä väittämän kanssa. Kukaan vastaajista ei ollut niin täysin eri mieltä kuin täysin samaakaan mieltä väittämän kanssa.

Kyllä tai ei -valintakysymyksen avulla vastaajilta selvitettiin, onko hanke vastannut heidän odotuksiaan. Lisäksi vastaajien tuli perustella valitsemansa vaihtoehto. Vastauksia tähän kysymykseen tuli 11. Kahdeksan vastaajan mielestä hanke oli vastannut heidän odotuksiaan ja kolmen vastaajan mielestä ei ollut vastannut.

Vastaajien mielestä hanke oli vastannut heidän odotuksiaan, koska oli saatu lisää yhteistyökumppaneita ja verkostoituminen oli lisääntynyt. Tapahtumien koettiin ammattimaistuneen ja niiden lisänneen tunnettavuuttaan. Erään vastaajan mielipide hankkeen odotuksien toteutumisesta kehittämis ehdotuksiin:

”Se vei eteenpäin keskustelua kulttuurin ja tapahtumien merkityksestä mutta tätä työtä on voimakkaasti syvennettävä ja analyysiä kehitettävä ja jalkautettava se toimijoiden pariin paremmin.”

Vastaajien, joiden mielestä hanke ei ollut vastannut heidän odotuksiaan, vastaukset koskivat samoja aiheita myönteisten vastausten kanssa. Koettiin, että verkostoituminen ei ole lisääntynyt, tapahtumien järjestäminen ei ole edennyt ammattimaisempaan suuntaan ja yhteistyökumppanuuksia ei alkuinnostuksen jälkeen kyetä ylläpitämään. Eräs vastaaja kiteytti asian seuraavasti:

”Enemmän olisi saanut olla konkreettisia toimenpiteitä pienen kulttuuritoimijan näköpiiristä.”

Avoimen kysymyksen avulla haluttiin selvittää, mitkä asiat vastaajien mielestä onnistuivat hankkeessa hyvin. Kohtaan saatiin seitsemän vastausta. Koettiin, että hankkeessa kehittyi yhteistyö ja sitä pystyttiin luomaan naapurikuntienkin kanssa. Erään vastaajan mielestä hanke tarjosi käytännön toimenpiteitä tapahtumien tukemiseen. Yukigassen-lumisotatapahtuma mainittiin kahdessa vastauksessa onnistuneena ja koettiin sen tunnettavuuden lisääntyneen tämän hankkeen myötä. Lisäksi erään vastaajan mielestä hankkeessa onnistuttiin siinä, että saatiin konkreettista tulosta aikaan, jolla voidaan kehittää asioita eteenpäin. Hanke on ollut vastaajan mielestä hyvä pohja mahdolliselle jatkotyölle.

Kyselyn viimeisenä kysymyksenä oli avoin kysymys siitä, mitä kehittämis ehdotuksia vastaajat antaisivat, jos hanke aloitettaisiin nyt uudelleen. Vastauksia saatiin tähän kysymykseen seitsemän. Vastauksista nousi esille tarve tiedottamisen parantamiseen ja toivomus tapahtumien lopullisten myyntituot-

teiden viimeistelyyn. Lisäksi haluttiin, että keskityttäisiin enemmän yksilöihin ja pieniin toimijoihin kuin tapahtumiin. Pidettiin myös hyvänä, jos hankkeen kautta toimijat saisivat konkreettisia esimerkkejä esimerkiksi markkinoinnista sekä tietoa eri rahoituskanavista. Erään vastaajan mielestä olisi hyvä jos hankkeen resurssien turvin voitaisiin suunnitella ja kokeilla käytännössä uutta matkailumuotoa. Toisen vastaajan kehittämis ehdotus tämänhetkiseen:

”Parempaa strategista näkemystä kulttuuritapahtumien merkityksestä ja keinoista, miten niistä saadaan hyötyä kunnalle ja seutukunnalle eri tavoin.”

5.2 Haastatteluiden tutkimustulokset

Haastatteluiden ensimmäisenä teemana oli hankkeen vaikutukset. Haastateltavilta tiedusteltiin, minkälaisia vaikutuksia hanke synnytti haastateltavien omassa toiminnassa. Haastateltavien mielestä välittömien vaikutusten arviointi on hankalaa näin lyhyen ajan sisällä hankkeen päättymisestä. Yhden haastateltavan mielestä hanke ei vaikuttanut edustamansa tahon toimintaan mitenkään. Kolmen haastateltavan mielestä projektikoordinaattori Ulla Lahdenmäen työpanos oli ollut merkittävä tapahtumien markkinoinnin osalta. Yksi mainitsi vielä Ullan tarpeellisuuden tapahtuman järjestämisessä. Kukaan haastateltavista ei ollut havainnut hankkeen aiheuttaneen heille ei-haluttuja vaikutuksia:

”Ei, ei kyllä minkäänlaisia... Ehottomasti positiivisia.”

Vanhempien tapahtumien osalta ei koettu, että hanke olisi hyödyntänyt heidän toimintaansa. Nähtiin omien resurssien riittävän tai ei vielä näin pian hankkeen päättymisen jälkeen ollut havaittu siitä johtuvan näennäistä hyötyä toiminnalle. Uuden tapahtuman kohdalla sen sijaan huomattiin selkeää etua hankkeen kanssa tapahtuneesta yhteistyöstä. Koettiin, että hankkeen kautta saatiin apua tapahtuman järjestämiseen niin osaamisen kuin resurssienkin osalta:

”No totta kai kyllähä siihen tuli merkittävästi lisää, lisää resurssia siihen järjestämiseen Kemijärven päähän...”

Haastatteluiden toisena teemana oli hankkeen tuloksellisuus ja merkitys. Erään haastateltavan mielestä tuloksellisuutta ei omaan aihealueeseen liittyen ollut syntynyt, vaan tuloksellisuuden kehittäminen keskittyi pääasiassa ohjelmapalveluihin. Hankkeen tuloksellisuus ja merkitys ilmeni eräälle haastateltavalle siten, että hanke mahdollisti uuden tapahtuman synnyn ja veti tapahtumapaikalle kävijöitä. Yhden haastateltavan mielestä tuloksellisuuden pitäisi näkyä oman tapahtuman taloudessa. Toisen haastateltavan mielestä taas ei pitäisi ainoastaan keskittyä tuloksellisuuden mittaamiseen, vaan myös yleisen hyvän lisääntymiseen alueella:

”...tämmösen projektin... vaikutuksista ei pitäis tuijottaa suoranaista rahaa, vaan nimenomaan näitä sosiaalisia puolia...”

Haastateltavilta kysyttiin mielipiteitä hankkeen tavoitteiden täyttymisestä. Ensimmäisenä kysyttiin ajatuksia verkostoitumisen lisääntymisestä. Neljässä haastattelussa viidestä tämän todettiin tapahtuneen. Hankkeen kautta on kaksi haastateltavaa saanut uusia yhteistyökontakteja. Toinen haastateltavista nosti esille sosiaalisen median suuren merkityksen verkostoitumisen lisääjänä. Ylläpidettäessä yhteistyökontakteja oli niiden havaittu synnyttävän uusia yhteyksiä:

”Silloin kun asioita hoidetaan niin silloinhan ne lisääntyvät.”

Haastateltavilta tiedusteltiin mielipiteitä alueen matkailun vahvistumisesta. Siinä oli lähes kaikkien haastateltavien mielestä onnistuttu, sillä erilaisten tapahtumien koettiin onnistuneesti tuovan matkailuvirtoja kaupunkiin. Tästä johtuvan lisääntyneen kaupankäynnin koettiin edistävän vuorovaikutteisesti tapahtumien sponsorointiakin. Yhden haastateltavan mielestä alueen matkailu ei ole vahvistunut hankkeen aikaansaannoksena.

Erään haastateltavan mielestä alueen matkailua vahvistaisi se, että saataisiin oma väestö pysymään tapahtumien aikaan paikkakunnalla ja käymään niis-

sä. Olisi tärkeää, että oma väestö kävisi tapahtumissa ja kuluttaisivat rahansa enemmän omassa kaupungissaan kuin vieraalla paikkakunnalla. Tämä vahvistaisi niin paikkakunnan tapahtumia ja yrityksiä kuin kaupungin taloutta-kin.

”Kaikkein paras kulttuurimatkailija on kotikuntalainen, joka pysyy paikallaan, kuluttaa ja saa lisäksi vielä aktiviteetteja ja vahvistaa paikkakunnan identiteettiä.”

”..että vaikka se olis talkootyötäkin, niin se tuottaa. Kun ihmiset pysyy paikkakunnalla ja kuluttavat.. Syövät ruokaa, ajavat autolla, ostavat bensaa.”

Tapahtumatuotannon kehittämisestä kysyttäessä yhden haastateltavan mielestä hankkeesta oli hyötyä tapahtumatuotantoa ajatellen. Kaksi haastateltavaa ei osannut eritellä asiaa suuntaan eikä toiseen. Yhden vastaajan mielestä hanke ei yksin pystynyt kehittämään tapahtumatuotantoa eteenpäin, mutta hankkeesta oli osaltaan apua tapahtuman kehittämisessä:

”...ei se yks projektiksi pysty sitä käytännössä kehittämään. Se on tukena, sanotaan näin.”

Uusia kulttuurimatkailutuotteita oli haastateltavien mielestä syntynyt. Yöttömän Yön soulu ja sen oheistapahtuma Satamakarnevaalit koettiin tällaisiksi. Vastaajat mielsivät kysymyksen koskemaan yleisesti omia tapahtumiaan ja näiden piiriin ei koettu uusia kulttuurimatkailutuotteita syntyneen. Erään haastateltavan mukaan alueelle on esitetty ideoita esimerkiksi paikallishistoriaan liittyvien kulttuurimatkailutuotteiden kehittämistä, mutta niitä ei ole ainakaan vielä lähdetty kehittämään.

”Mahollisuusethan täällä olis ympäri Kemijärveä vaikka minkälaisiin... Ja olen yrittänyt selittää että tehään tällainen yks... reitti, jonka varrelle tulee nämä vanhat lappalaisasutuskylät ja nämä... ja siellä on kaikki nämä sotamuistomerkit, sotabunkkerit ja...

kaikki, siellä ois uittokulttuurit ja kaikki -mut ei se oo saanu tuulta purjeeseen!”

Haastateltavilta kysyttiin, onko hanke onnistunut kehittämään olemassa olevia kulttuurimatkailutuotteita. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että jo olemassa olevia kulttuurimatkailutuotteita olisi kehitetty hankkeen myötä. Jos tapahtumia oli kuitenkin onnistuttu kehittämään, oli se haastateltavien mielestä johtunut heidän oman toimintansa ansiosta. Erään haastateltavan mielestä mahdollisuuksia olisi kehittää paikallisia tuotteita, mutta resurssien vähyys, varsinkin työntekijöiden palkkaamiseen estää tuotteiden laajemman kehittämisen.

”Et ideoitahan ois paljon ja mut ku se on se raha ja onhan se tietenki sitte se toinen että kuka ne toteuttaa. Ku meillähän nyt pyörii nämä kaikki täysin vapaaehtoisvoimin. Eikä se taas pitemmän päälle tule niinku... kannattavaksi.”

Haastatteluiden kolmantena teemana oli verkostoituminen. Haastateltavilta tiedusteltiin, onko verkostoitumista ollut aikaisemmin muiden tapahtumanjärjestäjien kanssa. Kolmella neljästä jo aikaisemmin toimineesta tapahtumanjärjestäjästä oli ollut aikaisemmin jonkinlaista verkostoitumista muiden tapahtumanjärjestäjien kanssa. Aikaisemmaksi verkostoitumiseksi miellettiin muun muassa kaluston ja talkooväen jakaminen sekä omien näyttelyiden pitäminen toisten tiloissa. Suurena syynä verkostoitumisen vähyyteen koettiin se seikka, että tapahtumat ovat erilaisia teemoiltaan ja sijoittuvat eri aikoihin vuotta. Resurssien vähyys koettiin ongelmaksi: jokainen tapahtumanjärjestäjä pyrkii tuottamaan oman tapahtumansa perusteellisesti, jolloin aikaa tai työvoimaa ei riitä jaettavaksi muille tapahtumille.

Haastateltavilta kysyttiin, onko hanke edesauttanut verkostoitumisen lisääntymistä ja jos on, kenen kanssa. Kolme viidestä vastasi kysymykseen myönteisesti. Verkostoitumista oli syntynyt jokaisella erityyppisten toimijoiden kanssa; lähialueiden matkailuoppilaitosten, naapurikuntien vastaavien toimijoiden sekä tapahtumanjärjestäjien ja matkailuyritysten kanssa.

”Sen hankkeen kautta minä olen tutustunut näihin ihmisiin.”

Haastatteluiden neljäntenä teemana oli verkostoitumisen tulevaisuus. Kaikki vastaajat uskoivat verkostojen säilymiseen ja toivoivat verkostoitumisen lisääntyvän ja kehittyvän tulevaisuudessa. Lähes kaikki pitivät mahdollisena, että verkostoituminen voisi lisääntyä paikallisten tapahtumien välillä. Työtä se kuitenkin vaatisi.

”Siihen tietenkin tarttis semmosia aktiivisia ihmisiä ennen kaikkea... ja joilla ois sitte halua toimia yhdessä meidän kanssa.”

Kahdessa haastattelussa haastateltavat nostivat esiin tapahtumasihteerin tarpeen alueella: virassa toimiva henkilö voisi keskittyä tapahtumien tukemiseen niin laadun kehittämisen, yhteistyöverkostojen laajentamisen kuin tapahtumien markkinoinninkin osalta. Tapahtumasihteerin koordinoisi tapahtumien välistä toimintaa pitämällä esimerkiksi säännöllisiä kokouksia tapahtumanjärjestäjien kanssa. Tällöin tapahtumanjärjestäjät voisivat keskittyä enemmän tapahtumien toteuttamiseen ja niiden kehittämiseen.

”Sen tämä on herättänyt... keskustelun että tällänen henkilö tarvitaan jatkossa elikä tuota niin, nimenomaan joka keskittyy tapahtumiin tuota niin... tukeen ja markkinointiin, nimenomaan kaupungin taholta.”

Haastatteluiden viidentenä teemana oli tapahtumien laadun ja elinvoimaisuuden lisääntyminen hankkeen myötä. Kahden haastateltavan mielestä tapahtumat olivat lisänneet vain jonkin verran laadukkuuttaan ja elinvoimaisuuttaan hankkeen ansiosta. Haastateltavat osasivat vastata tapahtumien laadukkuuden lisääntymisestä pääasiassa vain oman tapahtumansa osalta. He eivät voineet ottaa kantaa muiden tapahtumien asioihin, koska he eivät olleet niin läheisesti tekemisissä niiden kanssa.

”Siihen se pitää pyrkiä ja se elinvoimaisuus tulee siitä, että kun on tuota.. laadukkaasti järjestetty tapahtuma ja se liikuttaa ihmisiä.”

Tapahtumien osalta haluttiin selvittää, onko hanke auttanut vakiinnuttamaan tapahtumia alueella. Vanhempien tapahtumien edustajat olivat asian suhteen kielteisellä kannalla. Heidän mielestään tapahtumat ovat vakiinnuttaneet itse itsensä vuosien olemassa olon aikana, eikä yksi hanke ole voinut olla olennaisena tekijänä siinä.

”No joo, nythän meillä oli jo... kuuestoista kertako meillä oli oma tapahtuma... että kyllähän tämä on jo tänne juurtunu että... en tiiä... vaikuttiko tämä nyt siihen...”

Tämän teeman viimeisenä aiheena haastateltavilta kysyttiin uusien tapahtumien vaikutuksesta matkailuvirtojen kasvuun. Kahden vastaajan mielestä Yöttömän Yön soututapahtuma lisäsi hieman matkailuvirtoja, mutta ei merkittävästi. Tämä sen takia, että tapahtuma järjestettiin vasta ensimmäisen kerran, eikä ihmisillä ollut vielä tietoa tapahtuman olemassaolosta. Tapahtuman järjestäminen oli lisäksi erään haastateltavan mielestä vielä niin alkutekijöisään, ettei suurta kävijämäärää voitu vielä odottaakaan. Matkailuvirtojen mahdollinen kasvu johtui erään haastateltavan mielestä suurilta osin paikkakunnalla kuvatun tv-sarjan suosiosta:

”No, täytyy sanoa että se on se Taivaan tulien myötä se kehitys nyt tapahtunut, mitä on..”

Kuudentena teemana haastatteluissa oli Tapahtuman ABC-kirja. Haastateltavilta tiedusteltiin, oliko kirja tuttu ja jos oli, olivatko he hyödyntäneet sitä toiminnassaan. Kolmelle haastatellulle viidestä opas oli täysin vieras ja kaksi oli sen vilkaissut läpi. Koska kirja ei ollut kenellekään tarpeeksi tuttu, sitä ei ollut hyödynnetty haastateltavien tapahtumien järjestämisessä. Kirjan hyöty kuitenkin tunnustettiin ja siitä nähtiin olevan hyötyä varsinkin uusien työntekijöiden perehdyttämisessä tapahtuman järjestämiseen.

”On tosiaan, ei kai kaikkien tarvi keksiä pyörää...”

Kahden haastateltavan mielestä kesämatkailun kysyntä oli kasvanut hankkeen myötä. Heidän mielestään kysyntään ei Kemijärvellä ole vielä osattu vastata tarjonnalla. Tähän on odotettavissa muutos Taivaan tulien ympärille kehitettävän teemamatkailun myötä.

Hankkeen aikana kaksi tapahtumaa on noussut painoarvoillaan tason. Näiden tapahtumien edustajilta kysyttiin, onko tasonousu aiheutunut hankkeen vaikutuksesta. Toisen tapahtuman edustajan mielestä voisi olettaa näin tapahtuneen. Toisen tapahtuman edustajan mielestä tasonousu johtuu vain tapahtuman ansiosta.

5.3 Tulosten yhteenveto

Kysely lähetettiin 28 henkilölle ja vastauksia siihen saatiin 13. Vastaajien lukumäärä jäi niukaksi useista muistutusviesteistä huolimatta. Kuten aiemmin on mainittu, vastaamattomiksi vastaajiksi jäivät ne henkilöt, jotka vain välillisesti hyötyivät hankkeesta, eli olivat muita hyödynsääjiä. Alun perin tarkoituksena oli haastatella kahdeksan henkilöä, mutta aikataulujen yhteensovittamisen sekä mahdollisten haastateltavien tavoittamisen vaikeuden vuoksi haastatteluita pidettiin lopulta viisi, joista yksi oli puhelinhaastattelu ja yksi parihaastattelu.

Kyselyyn vastanneista kahdeksan oli ollut mukana hankkeessa koko sen keston ajan. Vastaajien joukossa suurimmat syyt hankkeeseen osallistumiselle olivat halu oman tapahtuman kehittämiseen ja sen tunnettavuuden lisäämiseen, verkostoitumisen lisääminen sekä liiketoiminnan kasvu. Hankkeelta odotettiin eniten sitä, että sen avulla löydettäisiin yhteistyökumppaneita ja lisättäisiin verkostoja.

Tutkittaessa kyselyssä hankkeen vaikutuksia, tärkeimmiksi välittömiksi vaikutuksiksi nousivat verkostoitumisen ja tunnettavuuden lisääntyminen. Tärkeimmäksi pitkäkestoiseksi vaikutukseksi taas erottui laajentunut yhteistyöverkosto. Vastausten mukaan kukaan vastaajista ei pitänyt taloudellista tuottoa tärkeänä välittömänä vaikutuksena. Taloudellinen suuntautuminen koettiin kuitenkin tärkeäksi pitkäkestoiseksi vaikutukseksi. Vastauksista oli nähtä-

vissä muiden pitkäkestoisten vaikutusten osalta niiden tasavertainen merkitys. Vastaaajien mielestä hankkeen tärkeimmät vaikutukset liittyivät siis verkostoitumisen lisääntymiseen, niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä katsottuna.

A-luokan tapahtumat, kuten Yukigassen, PyhäUnplugged ja Kansainvälinen kuvanveistoviikko, koettiin selvästi hyödyllisimmiksi omaa toimintaa ajatellen. Vastauksista oli nähtävissä mieltymys siihen, että tapahtuman suuruus korreloi saavutettavaan hyötyyn nähden. Vastaajat näkivät Kemijärvi-viikon olevan hyödyllinen heidän toimintaansa ajatellen, sillä se sai keskiarvoksi 2,46. Yllättäen Yöttömän Yön soututapahtuma uutena paikallisena tapahtumana sai suhteellisen korkean keskiarvon 2,38.

Hankkeen vaikutukseksi nähtiin, että Yukigassen oli lisännyt eniten tunnettavuuttaan. Vaihtoehdon valitsi kymmenen vastaajaa kahdestatoista. Seuraavaksi eniten tunnettavuuttaan lisäsivät Yöttömän Yön soututapahtuma seitsemän ja Kansainvälinen kuvanveistoviikko kuuden vastaajan valitsemina.

Hankkeen tuloksia arvioitaessa, Tapahtuman ABC-kirja koettiin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi tapahtuman järjestämisen kannalta. Se nähtiin hyväksi suunnanotoksi tapahtumatuotannon ammattimaistamista kohti. Viidelle kyselyyn vastanneelle Tapahtuman ABC-kirja oli täysin vieras. Viiden vastaajan mielestä Tapahtuman ABC-kirja on tarpeellinen ja neljän mielestä se on hyödyllinen.

Hankkeen päätyttyä kymmenen vastaajaa oli sitä mieltä, että hankkeelle oli olemassa erittäin selkeä tarve. Kenenkään mielestä hankkeelle ei olisi ollut tarvetta. Yhdeksän vastaajaa oli lähes samaa mieltä väittämän kanssa, että hanke oli hyvin suunniteltu. Puolet vastaajista oli melkein samaa mieltä siitä, että hankkeen tavoitteet toteutuivat. Lähes puolet vastaajista oli puolestaan päinvastaista mieltä tavoitteiden toteutumisen suhteen.

Kahdeksan vastaajaa oli sitä mieltä, että hanke oli vastannut heidän odotuksiaan. He olivat saavuttaneet hankkeen myötä lisää yhteistyökumppaneita ja olivat onnistuneet lisäämään verkostojaan. Tapahtumien koettiin kehittyneen

ammattimaisemmiksi ja niiden koettiin lisänneen tunnettavuuttaan. Vastaajien odotukset hankkeen suhteen yhteistyökumppaneiden löytämiseksi ja verkostojen lisäämiseksi näin ollen olivat täyttyneet.

Tutkittaessa haastatteluissa hankkeen vaikutuksia, oli haastateltavien mielestä välittömien vaikutusten arvioiminen hankalaa. Ei-haluttuja vaikutuksia ei katsottu syntyneen haastateltaville hankkeen myötä. Hankkeella ei nähty olleen suoranaista vaikutusta vanhempien tapahtumien toimintaan. Uuden tapahtuman osalta taas nähtiin hankkeen vaikuttaneen siten, että sen kautta saatiin apua tapahtuman järjestämiseen.

Hankkeen tuloksellisuutena ja merkityksenä haastatteluissa voitiin nähdä uuden tapahtuman synty ja ihmisten saanti kävijöiksi tähän tapahtumaan. Toisaalta taas, hankkeen tuloksellisuuden pitäisi näkyä erään haastateltavan mielestä oman tapahtuman taloudessa. Haastateltavien mielestä hankkeen tavoitteista kolme viidestä toteutui. Näitä olivat verkostoitumisen lisääntyminen, alueen matkailun vahvistuminen sekä uuden kulttuurimatkailutuotteen syntyminen. Tapahtumatuotannon ei koettu kehittyneen eikä myöskään olemassa olevien kulttuurimatkailutuotteiden katsottu kehittyneen hankkeen ansiosta.

Verkostoitumista tutkittaessa tuli ilmi, että kolmella haastateltavalla oli ollut aikaisempaa kokemusta verkostoitumisesta muiden tapahtumanjärjestäjien kanssa. Verkostoitumisen vähyyden koettiin johtuvan tapahtumien erilaisista teemoista, ajankohtien eriaikaisuudesta ja työvoimaresurssien vähyydestä. Hankkeen kuitenkin koettiin edesauttaneen verkostoitumista, se yhdisti erilaisia tekijöitä.

Tiedusteltaessa haastateltavilta verkostoitumisen tulevaisuudesta, kaikki uskoivat niiden säilyvän. He toivoivat niiden lisääntyvän ja kehittyvän tulevaisuudessa. Verkostoitumista ja tapahtumien markkinointia edistäisi paikallisen tapahtumasihteerin virka.

Käsiteltäessä tapahtumien elinvoimaisuuden ja laadun lisääntymistä hankkeen myötä, haastatteluissa kävi ilmi että sitä oli tapahtunut vain vähän.

Haastateltavien oli vaikea ottaa kantaa muiden tapahtumien laadun ja elinvoimaisuuden lisääntymiseen, koska he eivät olleet niin läheisissä tekemisissä niiden kanssa. Hankkeen ei koettu vakiinnuttaneen alueen tapahtumia, koska järjestäjien näkökulmasta tapahtumat ovat itse vakiinnuttaneet itsensä alueelle. Uuden tapahtuman koettiin kasvattaneen matkailuvirtoja vain vähän, sillä sen ei koettu tulleen tarpeeksi ihmisten tietoon, jotta suuremmat kävijämäärät olisivat olleet mahdollisia.

Tapahtuman ABC-kirjan tuttuutta tutkittaessa kävi ilmi, että se oli melkein kaikille täysin vieras, sillä vain kaksi haastateltavaa oli edes tutustunut siihen pintapuolisesti. Kirjan mahdollista hyötyä ei kuitenkaan aliarvioitu, vaan siitä katsottiin olevan apua esimerkiksi uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

Hankkeen myötä osaltaan kasvaneeseen kesämatkailun kysyntään ei haastateltavien mukaan ole vielä osattu vastata. Tähän odotetaan tulevan teemamatkailun tuovan muutoksen. Kahden tapahtuman kohdalla on tapahtunut hankkeen aikana tasonousua. Toisen tapahtuman edustajan mielestä nousu voi johtua hankkeesta, toisen tapahtuman nousu johtuu edustajansa mielestä vain tapahtuman omista ansioista.

5.4 Tutkimuksen validius ja reliaabelius

Tutkimuksen validiudella, eli pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimusmenetelmä mittaa juuri ne asiat, jotka sen oli tarkoituskin mitata. Kyselylomaketta tehtäessä tulee varmistaa huolellisella suunnittelulla, että vastaaja ymmärtää kysymykset oikein. Jos vastaaja ymmärtää kysymykset väärin ja vastaa niin kuin on ymmärtänyt, eivät kyselyn tulokset ole päteviä kyselyn laatijalle. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.)

Tutkimuksen reliaabelius puolestaan tarkoittaa sitä, että tutkimus on luotettava ja mittaustulokset on mahdollisuus toistaa uudelleen. Tutkimus on esimerkiksi silloin reliaabeli kun kaksi eri tutkijaa saa samat tulokset. Kun tutkimus on reliaabeli, ei siinä ole sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa tarkalla kuvauksella siitä, miten tutkimus tehtiin. Jos tut-

kimuksen kuvaus sopii perusteltuihin päätelmiin ja tulkintoihin, on tutkimus luotettava. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.)

Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomake ja sen tulokset ovat päteviä, sillä kysely oli selkeä ja sen kysymykset olivat helposti ymmärrettävissä. Ainoastaan kysyttäessä vastaajan toimenkuvaa hankkeessa, saattoi vastaajalla olla hankaluuksia ymmärtää, mitä kysymyksellä tarkoitettiin. Kaikilla vastaajilla nimittäin ei ollut erityistä toimenkuvaa hankkeessa, sillä he olivat välillisesti mukana siinä. Kyselylomakkeen tuloksia voidaan pitää luotettavina, sillä se on esitarkastettu virheiden poissulkemiseksi ja kyselyn otanta edustaa perusjoukkoa. Kuitenkin, jos samaa kyselyä käytettäisiin parin vuoden päästä, ei tuloksia silloin voisi kutsua luotettaviksi, sillä ajan kuluessa tällaisen tutkimuksen tulokset saattavat muuttua.

Tässä tutkimuksessa saadut teemahaastatteluiden tulokset ovat päteviä, sillä kaikki viisi haastateltavaa haastateltiin, heidän haastattelunsa nauhoitettiin ja litteroitiin heti haastattelujen pitämisen jälkeen. Teemahaastatteluiden tuloksia voidaan pitää luotettavina, sillä haastateltavat henkilöt valittiin huolella heidän asiantuntemuksensa vuoksi. Luotettavuutta tukee myös samojen vastausten toistuvuus. Tässä tutkimuksessa on käytetty haastateltavien suoria lainauksia, jotta päätelmät olisivat lukijan mielestä luotettavampia. Teemahaastattelun osalta tulosten luotettavuus luultavasti heikkenisi, jos samaa haastattelurunkoa käytettäisiin myöhemmin.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Päättäneelle hankkeelle olisi turhaa lähteä enää kertomaan, mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Näin ollen kehittämissuhteet koskevat tutkimustuloksista ilmi tulleita asioita, joihin pystyy vielä vaikuttamaan.

Tulosten perusteella tärkeimmäksi kehittämissuhteeksi nousi se, että Tapahtuman ABC-kirjaa tulisi saada enemmän ihmisten, eli tässä tapauksessa tapahtumanjärjestäjien, tietoon. Tällä hetkellä vain pieni osa vastaajista tiesi siitä ja hekin olivat vain vilkaisseet sitä. Tapahtuman ABC-kirja on Internetissä, joten se on helposti saavutettavissa, kunhan sen mahdollinen käyttäjä vain tietää sen sijainnin. Kirjasta olisi lisäksi hyvä olla paperiversio, esimerkiksi tilattava sellainen, jotta vanhemmat ihmiset, joilla ei ole Internetiä voisivat tutustua siihen ja käyttää sen tietoja omassa toiminnassaan.

Haastatteluissa ilmi tulleen tapahtumasihteerin tarve on todellinen. Mahdollisesti kaupungin palkkalistoilla oleva tapahtumasihteerin olisi tärkeässä asemassa alueen tapahtumien kehittymiselle ja niiden verkostoitumiselle. Tutkimustuloksissa tuli selvästi esille se, että verkostoitumisen pelätään taantuvan, jos eri aikaan vuotta sijoittuville ja erityyppisille tapahtumille ei saada yhteistä nimittäjää, tässä tapauksessa tapahtumasihteeria.

Projektin vaikuttavuuden arviointimallin avulla todetaan tavoitteiden ja tulosten yhdenmukaisuus. Tätä mallia tarkastelemalla Kemijärven kulttuurimatkaileuhankkeen tavoitteet ja tulokset eivät ole täysin yhteneväiset. Tulosten mukaan vain kolme tavoitetta viidestä toteutui. Toteutumattomia tavoitteita olivat tapahtumatuotannon ja jo olemassa olevien kulttuurimatkaileutuotteiden kehittäminen. Näitä kahta tavoitetta saataisiin eteenpäin lisäämällä tapahtumiin käytettäviä resursseja esimerkiksi kaupungin toimesta. Resurssien avulla tapahtumat kehittyisivät ja jopa laajenisivat. Houkuttelevien tapahtumien johdosta kävijämäärät kasvaisivat ja tämä toisi kaupungille tuloja välillisesti takaisin.

Kemijärvellä ja sen lähialueilla on verkostoituminen parantunut tämän hankkeen myötä. Ylläpitämällä tällaista alueellista matkailuverkostoa aluetta saa-

daan jatkossakin tunnetummaksi, tämän seurauksena matkailijamäärät ja matkailutulot kasvavat suuremmiksi. Alueellisessa matkailuverkostossa yhdistyy niin yritysten kuin eri organisaatioidenkin voimavarat, joilla voidaan luoda uusia tuotteita. Uusia tuotteita tulisikin luoda alueelle, jotta matkailijavirrat kasvaisivat ja eri tahojen yhteistyö tuottaisi tulosta. Kansainvälisten A-tason tapahtumien tulisi säilyttää ja kehittää kansainvälisiä verkostojaan, jotta alueen tunnettavuus lisääntyisi Suomen rajojen ulkopuolellakin.

Haastatteluissa ihmisten oli hankala arvioida hankkeen välittömiä vaikutuksia näin pian hankkeen päättymisen jälkeen. Usein hankkeissahan tulokset ja sen vaikuttavuus näkyvät vasta kuukausien tai jopa vuosien päästä. Tästä syystä olisi järkevää tehdä uusi vaikuttavuuden arviointi esimerkiksi parin vuoden kuluttua, jotta pitkäkestoiset tulokset ja vaikuttavuus ehditään havaita. Nyt näkyvät välittömät tulokset saattavat ehtiä muuttua aivan toisenlaisiksi parin vuoden sisällä.

7 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko Kulttuurimatkailu sekä tapahtumatuotannon sekä -tuotteistuksen kehittämishanke ollut vaikutuksellinen ja jos on, niin miten. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää, miten hanke on parantanut verkostoitumista toimijoiden välillä ja onko kulttuurimatkailutuotteita onnistuttu kehittämään ja parantamaan niiden laatua. Näitä aiheita tarkastelemalla tehtiin vaikuttavuuden arviointi.

Tutkimuksessa ilmeni, että hanke on vaikuttanut alueen tapahtumiin. Tärkeimmiksi hankkeen vaikutuksiksi osoittautuivat verkostoitumisen lisääntyminen ja alueen tapahtumien tunnettavuuden lisääntyminen. Yukigassen oli hankkeen vaikutuksesta lisännyt eniten tunnettavuuttaan. Tutkimuksen mukaan hankkeen vaikutukseksi katsottiin myös se, että se synnytti Satamakarnevaalit Yöttömän Yön soututapahtuman yhteyteen.

Toimijoiden välillä yhteistyöverkostot lisääntyivät hankkeen ansiosta, koska hanke on mahdollistanut yhteistyöhaluisten toimijoiden kohtaamisen. Tulevaisuudessa verkostojen ylläpitämiseksi täytyy edelleen tehdä töitä ja siten varmistaa niiden kehittyminen.

Vanhempien tapahtumien osalta koettiin, ettei hanke ollut auttanut niitä kehittymään tai parantanut niiden laatua juurikaan. Vastaajat olivat sitä mieltä, että resurssien lisääminen puolestaan auttaisi kehittämään kulttuurimatkailutuotteita ja niiden laatua.

Tapahtumatuotannon kehittämiseksi hankkeen aikana on luotu Tapahtuman ABC-kirja, jota pystytään hyödyntämään tapahtumien järjestämisessä. Tutkimuksessa kuitenkin ilmeni, että se on jäänyt vähälle käytölle tapahtumanjärjestäjien keskuudessa tai sitä ei tunneta ollenkaan.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että alueella on ollut selkeä tarve hankkeelle. Sillä on ollut myönteistä vaikutusta alueen toimijoihin, koska verkostoituminen on lisääntynyt, tapahtumista on tullut tunnetumpia ja uusia kulttuurimatkailutuotteita on syntynyt alueelle. Näin ollen hankkeen keskei-

simmillä toimenpiteillä on ollut positiivista vaikutusta hankkeen vaikuttavuuteen. Jos hankkeen tavoitteet on saavutettu, hanketta voidaan tällöin pitää onnistuneena. Suurin osa hankkeen tavoitteista on toteutunut, joten mielestämme hanke on onnistunut.

Toimijoiden verkostoitumisen säilyttämiseksi, keskinäistä yhteydenpitoa tulisi lisätä ja suunnitella yhteistyötä erilaisten toimijoiden kesken. Aiemmin mainittu kehittämis ehdotus tapahtumasihteerin palkkaamiseksi auttaisi tähän asiaan. Työtä tapahtumatuotannon kehittämiseksi tulisi jatkaa, jotta tapahtumien laadukkuus ja elinvoimaisuus lisääntyisivät.

Kemijärven ja sen lähialueiden kulttuurimatkailutapahtumilla on nähtävillä valoisa tulevaisuus aloitetun kehitystyön myötä. Tapahtuman ABC-kirja on valmistunut hankkeen myötä vastaamaan tapahtumanjärjestäjien tarpeisiin. Kirjaa täydennetään edelleen ja se tulee saattaa selvemmin tapahtumanjärjestäjien, niin uusien kuin aikaisemminkin tapahtumia tuottaneiden tahojen tietoon. Vain siten siitä saadaan suurin hyöty käytettyä tulevien tapahtumien hyväksi.

Opinnäytetyöprosessin alussa haastavinta oli työn alkuun saattaminen. Koska vastaavanlaisia opinnäytetöitä ei ole juurikaan tehty, lähdemateriaalin kerääminen piti aloittaa niin sanotusti puhtaalta pöydältä. Aluksi tuntui, ettei oikeanlaisia lähteitä löydy ja tästä syystä teorian tekstin tuottaminen oli hidasta. Kirjoitusprosessia eivät nopeuttaneet myöskään tekijöiden kolmivuorotyöt. Vähitellen lähdemateriaalia alkoi kuitenkin löytyä ja meillekin selvisi mitä vaikuttavuuden arviointi oikeastaan on. Opinnäytetyöprosessia on kuvattu tarkemmin liitteessä 3.

Ulkopuolisina arvioijina koimme haastavaksi hankkeen sisäistämisen, sillä se tapahtui tutustumalla hankkeen aikana laadittuihin raportteihin ja kuulemalla hankkeen projektikoordinaattoria eli toimeksiantajaamme. Ulkopuolisen arvioijan tulisi nähdä laajempi kuva hankkeesta ja hahmottaa sen kokonaisuus. Se oli mielestämme aluksi hankalaa. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää alkoi kunnolla ymmärtää vasta kyselyntekovaiheessa. Hankkeen loppupalaveriin osallistuminen auttoi sisäistämään yksityiskohtia ja konkreettinen keskustelu

tapahtumanjärjestäjien kanssa oli hyödyllisempää kuin asioiden opiskelu papereista.

Työn alkuvaiheessa luulimme, että hankkeen päätyttyä tehty tutkimus tuottaisi selkeitä välittömiä tuloksia hankkeen vaikuttavuudesta. Näin ei kuitenkaan ollut, sillä välittömiäkään vaikutuksia ei näin lyhyellä aikavälillä ole vielä nähtävissä.

Kyselylomake sekä teemahaastattelurunko laadittiin yhdistämällä hankkeen tavoitteet ja opinnäytetyön teoriapohja. Nämä asiat yhdistämällä kyselylomakkeesta tuli mielestämme kattava ja teemahaastattelun kysymykset auttoivat meitä selvittämään ne seikat, jotka jäivät kyselyn tuloksissa hieman epäselviksi tai joita ei huomattu kyselyä laatiessa siihen laittaa. Teemahaastattelussa erittelimme hankkeen tavoitteet, joita olivat verkostoitumisen lisääminen, alueen matkailun vahvistaminen, tapahtumatuotannon kehittäminen, uudet kulttuurimatkailutuotteet sekä jo olemassa olevien kehittäminen. Kyselyyn emme tätä erittelyä laittaneet. Tästä johtuen kyselyn ja haastatteluiden tulokset kyseisessä kohdassa olivat ristiriidassa keskenään.

Kyselylomake ja teemahaastattelurunko olivat mielestämme onnistuneet, sillä tulosten avulla saimme selkeät vastaukset tutkimusongelmiimme. Tutkimusongelmien vastausten löydyttyä saimme selville sen, miten hanke on vaikuttanut alueella. Ulkopuolisen tekemä arviointihan tarkastelee tavoitteiden toteutumista ja yleisluontoista onnistumista sekä sitä, mitä hyötyä esimerkiksi hankkeesta on ollut kohderyhmälle, eli tässä tapauksessa toimijoille.

Opinnäytetyössämme oli joitakin seikkoja, jotka olisi voinut tehdä toisin. Työn alkuvaiheessa ajankäytön olisi voinut suunnitella paremmin vastaamaan laatimamme aikataulun vaatimuksia. Täten olisimme saaneet kyselylomakkeen laatimiselle enemmän aikaa ja täten lähetettyä kyselylomakkeen sopivampaan aikaan vastaajille. Nyt kyselyt lähetettiin vastaajille epäsuotuisaan ajankohtaan; kevään lomat ja kevättalven tapahtumat kuten Yukigassen tapahtumat samaan aikaan, joten vastaajilla ei ollut aikaa vastata kyselyyn. Jos olisimme lähestyneet vastaajia aikaisemmin, olisi vastausprosentti saattanut olla korkeampi.

Mielestämme opinnäytetyömme aihe oli mielenkiintoinen ja olemme tyytyväisiä lopputulokseen. Jo suunnitellessamme opinnäytetyön tekemistä päätimme, että haluamme tehdä sen yhdessä. Yhteistyömme on ollut rikkaus monipuolisten ideoiden vuoksi, mutta työtä ovat hidastaneet aikataulujen yhteensovittamisongelmat. Tämä työ on opettanut meille, miten Euroopan aluekehitysrahaston rahoittama hanke toimii. Olemme oppineet paljon arviointiprosessista sekä vaikuttavuuden arvioinnista, meille entuudestaan tuntemattomasta käsitteestä. Uskomme tuloksista olevan hyötyä myös toimeksiantajalle.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Dahler-Larsen, P. 2005. Vaikuttavuuden arviointi. FinSoc arviointiraportteja 3/2005. Stakes.
- Eskola, J. – Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Tampere: Vastapaino.
- Finnbarents 2009. Toimintaohjeistus Lapin korkeakoulukonsernin hankearviointiin osa I. EU-hankearvioinnin perusteet ja hyvät käytännöt. Osoitteessa <http://www.finnbarents.fi/finnb/joom/userfiles/files/EU-hankearvioinnin%20perusteet%20ja%20hyvt%20kytnnt.pdf>. 15.12.2010.
- Hirsjärvi, S. – Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Honkonen, R. 2002. Ammattikorkeakouluopintojen keskeyttäminen ja sen vähentäminen. KeVät-projektin arviointi. Ei julkaisu. Osoitteessa <http://www3.hamk.fi/esr-kevat/verkkojulkaisut/Arviointiraportti.pdf>. 29.1.2011.
- Kantola, S. 2011a. Lapin liiton aluekehitysasiantuntijan haastattelu 18.1.2011.
- 2011b. Lapin liiton aluekehitysasiantuntijan sähköposti 21.1.2011.
- Karhatsu, E. – Rossi, M. 2002. Projektin vetäjän opas. Ei julkaisu. Osoitteessa [http://www.laanhallitus.fi/lh/biblio.nsf/AF5F1FE78F4C563BC2256C7100346E81/\\$file/EU_2.pdf](http://www.laanhallitus.fi/lh/biblio.nsf/AF5F1FE78F4C563BC2256C7100346E81/$file/EU_2.pdf). 14.12.2010.
- Kemijärven kaupunki 2008. EAKR-projektihakemus. EURA 2007 -järjestelmä. 27.6.2008.
- Kemijärven taiteilijaresidenssi 2010. Suomeksi. Taiteilijavierastalo pohjoisella Napapiirillä. Osoitteessa <http://www.kemijarvi-artresidence.fi/indexfin.htm>. 16.9.2010.
- Keränen, R. 1999. Lyhyt johdatus hankearviointiin. Sisäinen ja ulkoinen arviointi. Ei julkaisu. Osoitteessa www.aluekehityssaatio.fi/far/?download=selvityksia18.pdf. 15.12.2010.
- Komppula, R. 2000. Matkailuyrityksen sitoutuminen verkostoon. - Tapaustutkimus Pohjois-Karjalan maakunnallinen matkailuverkosto. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

- Lapin liitto 2011. Rahoituksen hakeminen. Pohjois-Suomen EAKR-ohjelma 2007-2013. Millainen on hyvä hanke? Osoitteessa http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=21468&name=DLFE-2534.pdf. 9.1.2011.
- Lahdenmäki, U. 2010. Toimeksiantajan henkilökohtainen tiedonanto. 22.6.2010.
- Lahdenmäki, U. 2011a. Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon sekä -tuotteistuksen kehittämishanke. Loppuraportti. 17.2.2011.
- Lahdenmäki, U. 2011b. Toimeksiantajan sähköposti. 19.4.2011.
- Linna, E. 2001. Lapin yliopisto – Pohjoisen puolesta – pohjoista varten? Tutkimus Lapin yliopiston alueellisesta vaikuttavuudesta sidosryhmien ja yliopiston avainhenkilöiden näkökulmista tarkasteltuna. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Linnamaa, R. – Sotarauta, M. 2000. Verkostojen utopia ja arki. Tutkimus Etelä-Pohjanmaan kehittäjäverkostosta. Ei julkaisu. Osoitteessa http://www.uta.fi/laitokset/yhdt/sente/netlibrary/J_7-2000_Verkostojen_utoopia_ja_arki.pdf. 17.1.2011.
- Martikainen, J. – Hakkarainen, L.-K. – Suopajarvi, L. 2007. Hanketoiminta osaamisen kehittäjänä Lapissa. Lapin OVO-arviointi. Lapin lääninhallituksen julkaisusarja 2007:7. Rovaniemi: Lapin lääninhallitus.
- MEK 2008. Tuoteteemat. Kulttuurimatkailu. Kulttuurimatkailun määritelmä. Osoitteessa <http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/%28Pages%29/Kulttuurimatkailum%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4?opendocument&np=G-40>. 11.4.2011.
- Mäntysaari, M. 1999. Millaista asiantuntijuutta arviointitutkimus antaa? – Teoksessa Arviointi ja asiantuntijuus (toim. R. Eräsaari, T. Lindqvist, M. Mäntysaari ja M. Rajavaara), 7–13. Helsinki: Gaudeamus.
- Möller, K. – Rajala, A. – Svahn, S. 2004. Tulevaisuutena liiketoimintaverkot. Johtaminen ja arvонуonti. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.
- Niemelä, S. 2002. Menestyvä yritysverkosto. Verkostonrakentajan abc. Helsinki: Edita.
- Patton, M. Q. 1997. Utilization-Focused Evaluation. The New Century Text. Edition 3. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Peltonen, A. 2005. Laadulla vaikuttavuuteen. – Teoksessa Pysyvä muutos? Kehittämishankkeiden vaikuttavuutta etsimässä (toim. E. Niemi), 65–74, ei julkaisu. Osoitteessa <http://www.kotu oulu.fi/ede/docs/pmuutos.pdf>. 17.1.2011.

- Pääkkö, E. – Makkonen, S. 2003. Arviointi ja itsearviointi projektin työvälineinä. Itä-Suomen lääninhallituksen julkaisu nro 82. Osoitteessa [http://www.intermin.fi/lh/biblio.nsf/4C5E9DB04A4A9820C2256CF40022C185/\\$file/Arviointi%20ja%20itsearviointi.pdf](http://www.intermin.fi/lh/biblio.nsf/4C5E9DB04A4A9820C2256CF40022C185/$file/Arviointi%20ja%20itsearviointi.pdf). 20.12.2010.
- Rakennerahastot 2008a. EU:n rakennerahasto-ohjelmat. EAKR-toimenpideohjelmien arviointisuunnitelma 2007–2013. Osoitteessa http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/tiedostot/eakr_arviointiohjelma/EAKR_arviointisuunnitelma.pdf. 13.12.2010.
- 2008b. Esitteet ja julkaisut. Esitteet ja oppaat. Vipuvoimaa EU:lta Pohjois-Suomeen. Osoitteessa http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/tiedostot/esitteet/eakr_pohjois-suomi-su.pdf. 8.2.2011.
- Richards, G. 2001. The Development of Cultural Tourism in Europe. – Teoksessa Cultural Attractions and European Tourism (toim. G. Richards), 3–29. Oxfordshire: CABI Publishing.
- Robson, C. 2001. Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- RR-tietopalvelu 2010 = Rakennerahastotietopalvelu. Pohjois-Suomen EAKR-ohjelma. Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen. Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteistuksen kehittämishanke. Osoitteessa <https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A30306>. 13.12.2010.
- Ruusuvuori, J. – Tiittula, L. 2005. Johdanto – Teoksessa Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. (toim. J. Ruusuvuori ja L. Tiittula), 9–21. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen-Järvelä, R. 2004. Prosessiarviointi kehittämisprojektissa. Opas käytäntöihin. 4/2004. Ei julkaisu. Osoitteessa http://groups.stakes.fi/NR/rdonlyres/2C41CB87-6134-4C94-8D1B-46CD906C3B33/0/Arviointiraportteja4_04.pdf. 28.1.2011.
- Suominen, K. 2004. Verkostomaisen kehittämisysteistyön jäljillä. Eväitä onnistuneeseen kehittämisverkostoon. Ei julkaisu. Osoitteessa http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/03_tutkimus_ja_kehittaminen/02_tykes/05_aineistopankki/julkaisut/raportti36.pdf. 18.1.2011.
- Tervola, T. 2005a. Vaikuttavuus käsitteenä ja arvioinnin kohteena. – Teoksessa Pysyvä muutos? Kehittämishankkeiden vaikuttavuutta etsimässä (toim. E. Niemi), 10–21, ei julkaisu. Osoitteessa <http://www.kotu oulu.fi/ede/docs/pmuutos.pdf>. 16.1.2011.

- 2005b. Verkostot ja yhteistyö. – Teoksessa Pysyvä muutos? Kehittämishankkeiden vaikuttavuutta etsimässä (toim. E. Niemi), 88–98, ei julkaisu. Osoitteessa <http://www.kotu oulu.fi/ede/docs/pmuutos.pdf>. 17.1.2011.
- Toikko, T. – Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. 3. korjattu painos. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Toivola, T. 2006. Verkostoituva yrittäjyys. Strategiana kumppanuus. Helsinki: Edita.
- Tuomi, J. – Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1.–4. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vakkuri, J – Meklin, P. 2001. Taloudellinen näkökulma projektiarvioinnissa. – Teoksessa Näkökulmia projektiarviointiin (toim. P. Vartiainen), 29–52. Finn publishers Oy.
- Valkokari, K. – Hyötyläinen, R. – Kulmala, H.I. – Malinen, P. – Möller, K. – Vesalainen, J. 2009. Verkostot liiketoiminnan kehittämisessä. Helsinki: WSOYpro.
- Virtanen, P. 2007. Arviointi. Arviointitiedon luonne, tuottaminen ja hyödyntäminen. 1. painos. Helsinki: Edita.
- Verhelä, P. – Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. 1. painos. Helsinki: WSOY.

LIITTEET

Kyselylomake

Liite 1

Teemahaastattelurunko

Liite 2

Opinnäytetyöprosessi

Liite 3

Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteisuuden kehittämishanke

Olemme kaksi Rovaniemen ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Tuotamme opinnäytetyönämme Kulttuurimatkailun sekä tapahtumatuotannon ja -tuotteisuuden kehittämishankkeesta vaikuttavuuden arvioinnin. Pyydämme teiltä muutamaa minuuttia vastataksenne kyselyymme. Vastaukset käsitellään luottamuksellisina.

TAUSTATIEDOT

Sukupuoli

☐ mies ☐ nainen

Ikä

- ☐ -20
☐ 21-30
☐ 31-40
☐ 41-50
☐ 51-60
☐ 61-

Oletteko minkä yrityksen/yhdistyksen/oppilaitoksen/muun toimijan edustaja? Valitkaa sopiva vaihtoehto ja kirjoittakaa, mikä yritys/yhdistys/oppilaitos/muu toimija on kyseessä.

- ☐ yritys
☐ yhdistys
☐ oppilaitos
☐ muu toimija
☐ ei varsinainen toimija/muu hyödynsaaja

Mikä on toimenkuvanne ko. yrityksessä/yhdistyksessä/oppilaitoksessa/muussa toimijassa?

HANKKEESSA TOIMIMINEN

Mikä on ollut toimenkuvanne hankkeessa?

Mainitkaa ne pääsyyt, joiden vuoksi halusitte osallistua hankkeeseen.

Mitä odotitte hankkeelta?

Oletteko olleet hankkeessa mukana koko sen keston ajan (1.5.2008-31.12.2010)?

- ☐ kyllä
☐ ei, millä aikavälillä olette osallistunut? Vastaus kuukausitasolla riittää.

HANKKEEN VAIKUTUKSET

Mitkä olivat mielestänne tärkeimmät *välittömät* vaikutukset, jotka saavutitte hankkeessa mukana ololla?

- ☐ verkostoitumisen lisääntyminen
- ☐ asiakasvirran kasvu
- ☐ taloudellinen tuotto
- ☐ tunnettavuuden lisääntyminen
- ☐ lisääntynyt motivaatio tapahtumien järjestämiseen
- ☐ muu, mikä

Mitkä voisivat mielestänne olla tärkeimmät *pitkäkestoiset* vaikutukset, jotka hanke sai osallanne aikaan?

- ☐ laajentunut yhteistyöverkosto
- ☐ lisääntyneet asiakaskontaktit
- ☐ parantunut taloudellinen suuntautuminen
- ☐ tunnettavuuden lisääntyminen
- ☐ lisääntynyt asiantuntemus tapahtumien järjestämiseen
- ☐ muu, mikä?

Arvioikaa seuraavia tapahtumia sen perusteella, miten koette ne hyödyllisiksi toiminnallenne? 1=ei ollenkaan hyödyllinen, 4=erittäin hyödyllinen

	1	2	3	4	Ei kokemusta
Kansainvälinen kuvanveistoviikko	☐	☐	☐	☐	☐
Yukigassen	☐	☐	☐	☐	☐
LuostoClassic	☐	☐	☐	☐	☐
PyhäUnplugged	☐	☐	☐	☐	☐
RuskaSwing	☐	☐	☐	☐	☐
Giant-moottorikelkkaenduro	☐	☐	☐	☐	☐
Papatus-päivät	☐	☐	☐	☐	☐
Kemijärvi-viikko	☐	☐	☐	☐	☐
Joulun avaus	☐	☐	☐	☐	☐
Uuden vuoden tapahtuma	☐	☐	☐	☐	☐
Kostamon maalaismarkkinat	☐	☐	☐	☐	☐
Snowcross-tapahtuma	☐	☐	☐	☐	☐
Vesicross-tapahtuma	☐	☐	☐	☐	☐
Yöttömän Yön soututapahtuma	☐	☐	☐	☐	☐
Satamakarnevaalit	☐	☐	☐	☐	☐

Valitkaa seuraavista vaihtoehdoista ne tapahtumat, jotka ovat mielestänne lisänneet tunnettavuuttaan tämän hankkeen myötä.

- ☐ Kansainvälinen kuvanveistoviikko
- ☐ Yukigassen
- ☐ LuostoClassic
- ☐ PyhäUnplugged
- ☐ RuskaSwing
- ☐ Giant-moottorikelkkaenduro
- ☐ Papatus-päivät
- ☐ Kemijärvi-viikko
- ☐ Joulun avaus
- ☐ Uuden vuoden tapahtuma
- ☐ Kostamon maalaismarkkinat
- ☐ Snowcross-tapahtuma
- ☐ Vesicross-tapahtuma
- ☐ Yöttömän Yön soututapahtuma
- ☐ Satamakarnevaalit

HANKKEEN TULOKSET

Miten kuvailisitte omin sanoin Tapahtuman ABC-kirjaa?

Arvioikaa seuraavia väittämiä. 1=täysin eri mieltä, 4=täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	ei kokemusta
Tapahtuman ABC-kirja on <i>tarpeellinen</i>	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtuman ABC-kirja on <i>hyödyllinen</i>	☐	☐	☐	☐	☐

MIELIPITEITÄ HANKKEEN PÄÄTTYTTYÄ

Valitkaa seuraavista vaihtoehtoista se, joka mielestänne parhaiten kuvaa mielipidettänne hankkeesta. 1=täysin eri mieltä, 4=täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4
Hankkeelle oli olemassa selkeä tarve	☐	☐	☐	☐
Hanke oli mielestäni hyvin suunniteltu	☐	☐	☐	☐
Hankkeen tavoitteet toteutuivat	☐	☐	☐	☐

Onko hanke vastannut odotuksianne? Vastaustila ei ole rajattu.

- ☐ kyllä, miksi?
- ☐ ei, miksi?

Mitkä asiat mielestänne onnistuivat hankkeessa hyvin?

Jos hanke aloitettaisiin uudelleen, mitä kehittämis ehdotuksia antaisitte?

Kiitos vastauksestanne!

Vaikutukset

- Millaisia vaikutuksia syntyi
- Odottamattomat myönteiset sivuvaikutukset
- Onko mielestänne hankkeen myötä ilmennyt teille ei-haluttuja vaikutuksia?
- Oletteko huomannut jo hankkeen päätyttyä välittömiä vaikutuksia toiminnallenne?
- Miten hanke on hyödyntänyt toimintaanne?

Tuloksellisuus

- Miten hankkeen tuloksellisuus ja merkitys ilmenee
- Miten tuloksellisuutta mitattiin (tapahtumien tasot)
- Mitkä olivat hankkeen aikaansaamat havaitut muutokset
- toteutuivatko mielestäsi hankkeen tavoitteet?
(verkostoitumisen lisääminen, alueen matkailun vahvistaminen, tapahtumatuotannon kehittäminen, uudet kulttuurimatkailutuotteet sekä jo olemassa olevien kehittäminen)

Verkostoituminen

- Onko aikaisemmin ollut verkostoitumista muiden tapahtumanjärjestäjien kanssa?
- Minkä verran (kenen kanssa)?
- Onko verkostoituminen lisääntynyt hankkeen myötä?
- Kenen kanssa verkostoitumista on syntynyt (tapahtumanjärjestäjät, matkailuyritykset tai oppilaitokset)?

Verkostoitumisen tulevaisuus

- Mitä uskotte verkostoillenne käyvän tulevaisuudessa, säilyvätkö/kehittyvätkö ne?
- Onko verkostoitumisella mahdollisuutta lisääntyä tapahtumien välillä?

Tapahtumat

- Tapahtumien laadukkuus
- Tapahtumien elinvoimaisuus
- Tapahtumien kehittäminen

Onko hanke auttanut vakiinnuttamaan tapahtumaanne vakituksena jatkavuotisena/jokatoisvuotisena tapahtumana?

- Uudet tapahtumat

Ovatko uusien tapahtumien myötä matkailuvirrat lähialueellanne kasvaneet?

Tapahtuman ABC-kirja

- Tuttuus
- Hyödyntäminen omassa toiminnassa?
- Onko lisännyt omaa osaamista tapahtumanjärjestämiseen?
- Jos vieras, aikooko tutustua/hyödyntää?

Onko mielestänne kesämatkailun palveluiden kysyntä kasvanut tämän hankkeen myötä?

Nousseille tapahtumille (Yukigassen, Papatus-päivät, Yöttömän yön soutu)

- Onko tapahtuman tasonousu aiheutunut hankkeen vaikutuksesta?

Toukokuu 2010

Aiheiden valitseminen, ideapaperin palauttaminen ja tutkimusluvan saaminen

Kesäkuu 2010

Ensimmäiset palaverit, toimeksiantosopimuksen allekirjoittaminen, työn aloittaminen

Syyskuu-joulukuu 2010

Teorian kirjoittaminen, hankkeen taustaan syventyminen

Tammikuu 2011

Suunnitelmaseminaarin pitäminen, kyselyiden ja haastatteluiden suunnittelun aloittaminen

Helmikuu-maaliskuu 2011

Kyselylomakkeen valmistuminen ja lähettäminen

Huhtikuu 2011

Haastattelurungon valmistuminen, haastatteluiden pitäminen ja purkaminen. Tulosten analysointi

Toukokuu 2011

Opinnäytetyön loppuunsaattaminen, valmiin työn palauttaminen ja esitys